

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Doroteja Anderlič

Medvrstniško nasilje na družbenih medijih

Diplomsko delo

Ljubljana, 2016

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Doroteja Anderlič

Medvrstniško nasilje na družbenih medijih

Diplomsko delo

Mentor: doc. dr. Milko Poštrak

Ljubljana, 2016

*Za pomoč pri pisanju diplomske naloge se zahvaljujem mentorju **doc. dr. Milku Poštraku**.*

*Zahvaljujem se **staršem**, ki so mi omogočali možnost študija.*

*Ne nazadnje pa zahvala najpomembnejšima osebama, **Patricku** in **Kristjanu**, za vso spodbudo in podporo.*

Iskrena hvala vsem!

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Doroteja Anderlič

Naslov diplomske naloge: Medvrstniško nasilje na družbenih medijih

Mentor: doc. dr. Milko Poštrak

Kraj: Ljubljana

Leto: 2016

Št. strani: 86

Št. grafov: 25

Št. prilog: 2

Št. virov: 63

Ključne besede: mladost, medvrstniško nasilje, družbeni mediji, internet, spletno nasilje, socialno delo z mladimi

POVZETEK

V današnjem času je uporaba interneta in družbenih medijev vedno pogostejša. Komunikacija na spletu je pomemben del socialnega življenja mladih. Moje diplomsko delo predstavlja medvrstniško nasilje, osredotočeno predvsem na področje interneta oziroma družbenih medijev. V prvem delu predstavljam obdobje mladosti, s kakšnimi problemi se srečujejo mladi, opisane so tudi različne oblike nasilja in podrobneje medvrstniško nasilje ter agresija in agresivnost. Namen naloge je številčno opredeliti, do kakšnega nasilja prihaja med mladimi na družbenih medijih, kakšna oblika psihičnega nasilja je najpogostejša. V praktičnem delu naloge sem opravila kvantitativno raziskavo s pomočjo spletne ankete, katere povezava se je delila na družbenih medijih.

Title of the thesis: youthfulness, bullying, social media, Internet, web violence, social work with with young people

ABSTRACT

Nowadays, the use of the Internet, social media becomes more common. Communication on the Internet is an important part of the social life of young people. My thesis constitutes bullying, concentrating mainly on the Internet and social media. The first part contains the period of youth, what problems young people face, it describes the various forms of violence and bullying. The purpose of the project is to quantify to what comes of violence among young people in social media, what form of psychological violence is the most common. In the practical part of the thesis I conducted a quantitative survey using an online survey, which link is shared on social media.

PREDGOVOR

Internet je postal nekaj vsakdanjega, vedno več ga uporabljamo tako na zasebnem področju kot tudi pri delu. Splet nam nudi vedno dostopen vir podatkov in informacij, komunikacijo z ljudmi, ki so fizično zelo daleč, ter možnost iskanja prijateljev s skupnimi interesi. Komunikacija poteka med znanci ali popolnimi neznanci. Vsakodnevno se povečuje število uporabnikov, hkrati pa se tudi niža meja starosti uporabnikov. Čeprav nam lahko internet nudi veliko prednosti, lahko na posameznika preži tudi veliko nevarnosti, predvsem za neizkušene uporabnike.

Ena izmed nevarnosti, ki so ji izpostavljeni mladi, je tudi medvrstniško nasilje, ki se lahko dogaja v šolah, na ulici, v prostem času, v novejšem času pa je dodatna možnost tudi splet oziroma družbeni mediji. Storilec ima na spletu več možnosti dostopa do žrtev, njenih osebnih podatkov in tudi do prijateljev, znancev, hkrati pa ima tudi možnost anonimnosti. Posledice nasilja na spletu, družbenih medijih, pa so lahko zelo resne ter pustijo sledi na posameznikih, velikokrat so nevidne v primerjavi s fizičnim nasiljem.

O spletnem nasilju na družbenih medijih se veliko govori po svetu, v Sloveniji pa ta tema šele prihaja in o njej ne govorimo veliko. Zanima me, ali obstaja nasilje na spletu, je v Sloveniji to sploh tema, ki obremenjuje mlade, oziroma tega mladi pri nas ne poznajo. Cilj moje diplomske naloge je številčno prikazati, ali se dogaja nasilje med mladimi na družbenih omrežjih, v kakšni obliki ter kakšne so njegove razsežnosti.

Naloga je sestavljena iz teoretičnega in praktičnega dela. V teoretičnem delu sem se osredotočila na obdobje mladostništva, opredelila fenomen interneta ter predstavila različne oblike nasilja in opredelila pojem agresije, agresivnosti. V praktičnem delu pa prikazujem rezultate kvantitativne analize podatkov, ki sem jih pridobila s spletno anketo.

KAZALO

1. TEORETIČNI UVOD.....	1
1.1. MLADOST.....	1
1.1.1. Dejavniki odraščanja	4
1.1.2. Delo z mladimi	7
1.2. NASILJE, AGRESIJA, AGRESIVNOST	9
1.2.1. Agresija.....	9
1.2.2. Nasilje.....	14
1.2.3. Medvrstniško nasilje.....	18
1.3. INTERNET.....	23
1.3.1. Spletna socialna omrežja	24
1.3.2. Nevarnosti na spletu	26
1.3.3. Spletno nasilje	27
2. PROBLEM.....	29
2.1. HIPOTEZE	30
3. METODOLOGIJA.....	31
3.1. VRSTA RAZISKAVE.....	31
3.1.1. Spremenljivke.....	31
3.2. MERSKI INSTRUMENT ALI VIRI PODATKOV	31
3.3. OPREDELITEV ENOT RAZISKOVANJA	32
3.4. ZBIRANJE PODATKOV	32
3.5. OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV	32
4. REZULTATI IN RAZPRAVA.....	33
4.1. SPOL ANKETIRANCEV	33
4.2. STAROST ANKETIRANCEV	33
4.3. VČLANJENOST V DRUŽBENE MEDIJE	34
4.4. VIDNOST OSEBNEGA PROFILA	35
4.5. AKTIVNOST NA DRUŽBENIH MEDIJIH	36
4.6. ZMERJANJE NA DRUŽBENIH MEDIJIH	37
4.7. VDOR V OSEBNI PROFIL	39
4.8. NADZOROVANJE S POMOČJO DRUŽBENIH MEDIJEV	41

4.9.	PONIŽANJE NA DRUŽBENIH MEDIJIH	42
4.10.	ŠIRJENJE LAŽI NA DRUŽBENIH OMREŽJIH	43
4.11.	IZSILJEVANJE NA DRUŽBENIH MEDIJIH	45
4.12.	POMOČ OB NASILJU NA DRUŽBENIH MEDIJIH	47
4.13.	UDELEŽBA IZOBRAŽEVANJA O ZAVAROVANJU NA DRUŽBENIH MEDIJIH.....	48
4.14.	PREVERJANJE HIPOTEZ	48
5.	SKLEPI	50
6.	PREDLOGI.....	52
7.	LITERATURA IN VIRI	53
7.1.	LITERATURA	53
7.2.	VIRI.....	56
8.	PRILOGE.....	58
8.1.	VPRAŠALNIK.....	58
8.2.	TABELA PODATKOV.....	62
9.	POVZETEK.....	86

KAZALO GRAFOV

Graf 4.1: Spol anketirancev	33
Graf 4.2: Starost anketirancev	33
Graf 4.3: Včlanjenost anketirancev v družbene medije.....	34
Graf 4.4: Zaščita, vidnost osebnega profila	35
Graf 4.5: Aktivnost na družbenih medijih	36
Graf 4.6: Zmerjanje na družbenih medijih	37
Graf 4.7: Razlogi za zmerjanje	37
Graf 4.8: Kdo jih je zmerjal.....	38
Graf 4.9: Kolikokrat so doživeli zmerjanje	39
Graf 4.10: Vdor v osebni profil	39
Graf 4.11: Poznavanje osebe, katera je vdrla	40
Graf 4.12: Pomoč v primeru vdora	40
Graf 4.13: Nadzorovanje s pomočjo družbenih medijev	41
Graf 4.14: Kdo je nadzoroval s pomočjo družbenih medijev	41
Graf 4.15: Ponižanje na družbenih medijih	42
Graf 4.16: S čim so bili ponižani.....	43
Graf 4.17: Širjenje laži na družbenih medijih.....	43
Graf 4.18: Kakšne laži so širili	44
Graf 4.19: Kdo je širil laži	44
Graf 4.20: Izisljevanje na družbenih medijih	45
Graf 4.21: Zaradi česa so bili izsiljevani	46
Graf 4.22: Kdo jih je izsiljeval	46
Graf 4.23: Pomoč ob nasilju na družbenih medijih.....	47
Graf 4.24: Udeležba izobraževanja o zavarovanju na družbenih medijih.....	48
Graf 4.25: Najpogostejša oblika nasilja na družbenih medijih.....	49

1. TEORETIČNI UVOD

1.1. MLADOST

Mladost je težko primerjati s starostjo, je proces pri vsakem posamezniku, ki se začne in razvija drugače, nanj vplivajo tako zunanji kot notranji dejavniki.

Pri nas je mladina statično opredeljena kot starostno obdobje med 15. in 25. letom starosti. Kljub formalnosti take opredelitve mladine imamo opraviti prav z družbeno pogojenostjo pojmovanja mladine pri nas, obdobje »statične« mladosti, obdobje priprave na prevzem obveznosti in dolžnosti v svetu odraslih – zaposlitev in družina. Tudi z biologičnimi opredelitvami mladosti kot obdobja razvoja od pubertete do zrelosti si ne moremo pomagati, ker gradijo na razvoju človeka kot pripadnika določene vrste in ne kot družbenega bitja (Brake 1983/1984: 208).

Po svojem pomenu mladost zajema obdobje, ko mlad človek ni več otrok, ni pa še priznan kot odrasel. Zaradi svoje »vmesnosti« med dvema relativno trdno definiranimi in dobro prepoznavnima življenjskima obdobjema – otroštvom in odraslostjo – je mladost od vsega začetka veljala za labilno in ambivalentno razvojno obdobje, ki zahteva posebno skrb in nadzor odraslih. Šele v 20. stoletju je bila prepoznana kot izrecno formativno življenjsko obdobje, ki je ključnega pomena za nadaljnje življenje in delo človeka (Ule, Kuhar, (ur.) Mihelj 2002: 9–10).

Mladost je prehod, pri katerem ima velik vpliv tudi družba s svojimi značilnostmi, zahtevami. »Mladost je družbeno uravnano življenjsko obdobje prehoda posameznika iz otroštva v odraslost. Toda ta prehod ni samo stvar posameznika. Je tudi življenjsko področje, ki združuje mlade v generacijsko socialno enoto – mladino, in življenjsko področje, ki mladim omogoča primerjavo in izmenjavo izkušenj, posploševanje kulturnih vzorcev, zlasti še vzorcev porabe in preživljanje prostega časa – mladinski svet« (Ule, Mihelj 1995: 35).

Pojma mladost in mladina predstavljata kompleksne družbene, pojmovne, ideološke in simbolne konstrukcije, s katerimi skuša družba opredeliti proces prisvajanja in sprejemanja obstoječe kulture in družbe pri novih generacijah, pa tudi člani teh generacij skušajo s temi pojmi razumeti sami sebe in svoj življenjski proces. Gre za razumevanje, ki združuje tako generacijske kot socialno-zgodovinske opredelitve (Ule 1996: 11).

Pojem mladosti/mladine je tesno povezan z družbenimi spremembami in razvojem; v različnih družbah je tudi pojmovanje mladine različno. V industrializiranih deželah je tesno povezan z razvojem kapitalizma. Uvedba obveznega šolanja, dolgotrajnejše šolanje in šolanje vse večjega števila prebivalstva so bistveno vplivali na pojmovanje mladosti. Zato je pojem mladine prav tako historično in družbeno pogojen, kot je družbeno pogojen razvoj čutov ali uživanje mesa z nožem in vilico. Pri poskusu materialističnega pojmovanja mladine moramo izhajati iz njene opredelitve v tem smislu in ne v biološkem (Brake 1983/1984: 208–209).

Pri pojmi mladost/mladina lahko razlikujemo več dimenzij, ki se med seboj prepletajo:

- faza v življenjskem poteku posameznika ali posameznice,
- socialna skupina, ki jo označujejo določene oblike vedenja (v vsakdanjem življenju, kulturi, politiki itd.),
- nepopolni socialni status (»neodraslost«),
- starostna kohorta ali zgodovinsko strukturirana generacijska enota,
- idealni vrednostni pojem; na primer mladostnost v smislu vitalnosti, duševne svežine in živahnosti (Ule 1996: 10).

Veliko vlogo v mladosti v današnjem času igrajo mediji. Mladostniki preko njih prejemajo veliko informacij, omogočeno imajo komunikacijo in druženje.

Mediji delujejo tako, da že otroci vpijajo vse tisto, kar izkušajo mladi, in tako postajajo dejavnosti mladinske kulture vse bolj tudi dejavnosti otroške kulture. Ponudniki prostega časa, mediji in masovna potrošnja so nove oblike socialnega nadzora, ki to funkcijo jemljejo družini in šoli. Preko njih otroci in mladostniki ponotranjijo vzorce vedenja in potrebe, ki naj bi jih imeli. Vse to pa »[...] novi kontrolorji mladosti« (Ule 2000: 22) zakrivajo z navidezno enakostjo in svobodo potrošnikov. »[...] [I]ndividualizacija življenja na ravni tržno in medijsko reproduciranih življenjskih vzorcev prinaša pritiske in strese na ravni vsakdanjega življenja, med katerimi prevladujejo stresi zaradi občutka negotovosti, nekompetentnosti in obenem vse bolj zgodnji pritiski dolgoročnih izbir.« (ibid.: 34) Mediji pa posredujejo celo načine premagovanja teh stisk in sugerirajo, naj občutke oseb(nostn)nih primanjkljajev zapolnjujejo s potrošnjo. Medijsko oblikovani življenjski stili spodbujajo globalno pasivnost, ki predstavlja veliko nevarnost individualizaciji posameznika, ki vključuje njegovo osamosvajanje in aktivacijo (ibid.).

Ule (2000: 18-19) modernizacijo mladih povzame v dveh fazah:

1. faza (t. i. generacijska modernizacija) se je začela z industrijsko modernizacijo v petdesetih in šestdesetih letih. Takrat se je razvila opazna identifikacija mladih s svojimi vrstniškimi skupinami, začeli pa so se tudi posamični upori mladih v družbi odraslih.
2. faza je potekala do devetdesetih let in je vsebovala spremembe življenjskih praks vseh predstavnikov družbe, ne samo mladine:
 - Prosti čas, potrošništvo in zabava so postali vedno bolj pomembne vrednote in so vse bolj prevzemale centralno pozicijo, ki jo je v življenju ljudi do tedaj imela plačana zaposlitev.
 - Pluralizem družinskih oblik. Zunajzakonska in zakonska skupnost sta postajali vedno bolj izenačeni, prav tako je prišlo do spremembe spolnih vlog.
 - Množični (vizualni) mediji so spodbujali masovno potrošnjo in ustvarjali množično kulturo.
 - Osebne izkušnje in vrednote so dobivale vse večji pomen v primerjavi s kolektivnim idealom in življenjskim stilom.
 - Tradicionalne vrednote (materializem, karierizem ...) so izgubljale pomen, vse bolj pa so poudarjali »postmaterialne vrednote«, kot sta kvaliteta življenja in kvaliteta medsebojnih odnosov.

Modernizacija od mladih zahteva sposobnosti hitrega prilagajanja na sprejemljive razmere, a ne učinkuje na vsakega mladega človeka na enak način. Čeprav bo gotovo veliko mladih našlo lastno pot v odraslo življenje, se zdi, da modernizacijo dogajanja sodobnosti krepija dve kontrastni skupini mladih: zmagovalcev in poražencev. Zmagovalci imajo družbene ter osebne vire, s katerimi izkoriščajo priložnosti, ki jih ponuja modernizacija. Mladi ljudje, ki se ne zmorejo prilagajati modernizacijskim zahtevam, ker so osebno in družbeno nanje manj ali sploh nepripravljeni, tvegajo vstop v kategorijo poražencev. Oboji, tako zmagovalci kot poraženci, imajo svojo usodo le delno v lastnih rokah, toda zmagovalci vedo, kaj z njo početi in kako jo usmerjati, da bodo od tega imeli korist (Rener 2002: 94).

Temeljna protislovja mladosti:

- nasprotje med vse večjim razponom možnosti za individualno usmerjanje in načrtovanje življenja in manjšo napovedljivostjo in obvladljivostjo življenjskih poti;
- nasprotje med čedalje večjimi možnostmi za samostojno sprejemanje življenjskih odločitev v mladosti in čedalje večjo prisilo za odločanje in negativnimi posledicami izogibanja odločitvam;
- nasprotje med navideznim ukinjanjem klasičnih razlik sloja in razreda v mladosti z navidezno enakimi možnostmi izobraževanja in povečanimi storilnostnimi pritiski in konkurenco v boju za čim boljše socialno uvrščanje in čim boljši družbeni status;
- nasprotje med večjo svobodo in avtonomijo in prav tako povečanim strahom pred avtonomijo in svobodo ter begom v izpraznjenost in samopozabo;
- nasprotje med legitimnostjo novih, bolj sproščenih in samosvojih oblik vedenja in med nemočjo in nezmožnostjo prenašanja konfliktov in frustracij;
- nasprotje med rahljanjem norm in kontrole med mladostniki (mehkega nadzora) ter povečanjem (storilnostnih) pritiskov na osrednjih področjih dejavnosti (šola, zaposlitev), ki bolj kot kdaj koli doslej usodno posegajo v vsakdanje življenje mladostnikov in mladostnic (Ule 2000: 42).

Vsa ta nasprotja in težave, s katerimi se morajo soočiti mladi, povečujejo socialno in psihično ranljivost mladih. Bistvo socialne ranljivosti je stopnjevanje težav in kopičenje nerešenih problemov, ki izhajajo eden iz drugega, na primer slab šolski uspeh, nizka izobrazba, slabe zaposlitvene možnosti, materialne, socialne, čustvene, zdravstvene težave ... (Ule 2000: 43).

1.1.1. Dejavniki odraščanja

Za pomoč pri razlagi življenjskih navad uporabnika si lahko pomagamo z različnimi koncepti, eden izmed takšnih so dejavniki odraščanja (Ule 1992 in Poštrak 2007). Nekateri drugi avtorji (Ramovš 2007 in Čačinovič Vogrinčič 2005) govorijo o varovalnih dejavnikih in dejavnikih tveganja, skratka, o dejavnikih, ki lahko na mladostnika delujejo varovalno ali ga ogrožajo.

- Družina

Družina je tisti dejavnik, ki bistveno vpliva na razvoj otrokove percepcije, kaj je prav in kaj narobe. Starši morajo pri otroku jasno vzpostaviti zavedanje, kaj v družbi velja za sprejemljivo ter kako se je potrebno soočati s problemi. Tako Pušnikova navaja, da dobi v družini otrok prvo občutje lastne vrednosti ter zaupanje v ljudi in svet okoli sebe. Spodbude in zgledi njemu najbližjih oseb zasnujejo njegov vrednostni sistem, način izražanja samega sebe, sposobnost za reševanje in premagovanje vsakodnevnih težav in obremenitev. Posredno in neposredno v odnosih s starši in drugimi družinskimi člani dobiva napotke za socialno vedenje kasneje, ko se že osamosvoji (Pušnik 1999: 31).

Študije vpliva družinskih razmer navajajo predvsem pomen naslednjih dejavnikov (Olweus in drugi v Pušnik 1999: 23):

- čustven odnos med staršem in otrokom;
- odnosi med staršema;
- doslednost pri vzgoji;
- nadzor otrokovega vedenja;
- vzgojne metode (uporaba moči, ostrost kazni);
- patologija (deviantnost) staršev;
- otrokov temperament.

– Vrstniki

Člani skupine vrstnikov oblikujejo skupna stališča, vrednote, hkrati pa lahko utrjujejo skupne predsodke in spodbujajo podobno mišljenje, ki pa niso vselej prilagojeni družbenim normam. Na tej podlagi se lahko razvijejo različne t. i. mladinske subkulture (Bitenc 1999: 33).

Mladostniku so v času odraščanja pomembni tudi vrstniki. Vpliv družine se namreč zmanjšuje, družba pa postaja tista, ki ima vedno večji vpliv na mladostnika. Člani skupine vrstnikov, ki jo sestavljajo vrstniki iz soseske in sošolci, oblikujejo skupna stališča, vrednote, način obnašanja. Doživljanje mladostnikove lastne vrednosti je v adolescenci bolj povezano z oceno vrstnikov kot pa z oceno odraslih. Mladostnik želi čutiti pripadnost in želi biti sprejet v svoji generaciji, zato je pripravljen storiti marsikaj, da mu to tudi uspe. Vsak posameznik v skupino prinese vrednote in stališča, ki jih je izoblikoval v krogu družine. Od skupine je odvisno, kako in katere bo sprejel. Pri mlajših mladostnikih je agresivnost najpogosteje posledica osamljenosti, pri starejših mladostnikih pa bolj sredstvo

za preganjanje osamljenosti oz. celo sredstvo za ohranjanje priljubljenosti med vrstniki (Ule 2000: 24).

– Šola

Šola kot institucija z izrazito storilno naravnostjo povzroča tekmovalnost in tako ustvarja možnosti za agresivno vedenje učencev (Bitenc 1999: 30). K vse večji tekmovalnosti in s tem k naraščajočemu pritisku na otroke vodi naraščajoči pomen izobrazbe v družbenem, javnem in zasebnem življenju. Izobrazba je v visoko modernih družbah eden ključnih elementov mladosti, tako da se mladost lahko definira kot izobraževalni moratorij (Ule Nastran v Mencin Čeplak 1999: 5).

Na nasilno vedenje otroka lahko šola vpliva z naslednjimi dejavniki (Lampe et al. 2002: 19):

- splošno neugodno psihosocialno ozračje (velikost šole, veliko število učencev, red v šoli, prisila ali kaznovanje);
- učiteljeva osebnost (strog, popustljiv, nedosleden, nerazumevajoč, nepravičen);
- prevelika storilnostna naravnost šole (povečana storilnostna naravnost šole spodbuja tekmovalnost; mnogi učenci niso kos visokim zahtevam šole. Zaradi neuspeha izgubljajo voljo do učenja in prizadevanja v šoli, vse to pa spodbuja razne odpore in nasilno vedenje);
- neugodni odnosi med otroki (posmeh, preganjanje, trpinčenje, ustrahovanje, izsiljevanje);
- nezmožnost gibanja in drugačnega telesnega sproščanja (otroci, ki morajo veliko časa preživeti v istem prostoru, v isti skupini, ne sproščajo svojih napetosti s športom itd.).

– Mediji

Samo televizija nam dnevno posreduje več kot 70 % vseh informacij, skupaj z ostalimi informacijami, ki nam jih posredujejo množična občila, pa oblikuje našo realnost (Bitenc 1999: 35). Otroci naj bi bili tista družbena skupina, ki je še posebej občutljiva za nasilje v medijih. Dejstvo je tudi, da se povečuje število ur, ki jih otrok preživi ob gledanju televizije. Otrok bo po rezultatih različnih raziskav v času med tretjim in osemnajstim

letom porabil za gledanje televizije 30.000 ur, kar je več časa, kot ga preživi v šoli oziroma porabi za ostale dejavnosti razen spanja (Bašič Hrvatini v Bitenc 1999: 36).

Ob analizi vpliva medijev na nasilje mladih pa je treba pozornost posvetiti tudi mediju, ki je svoj vzpon začel ob koncu 90. let in je najbolj razširjen med mladimi – internetu. Na svetovnem spletu lahko uporabniki pridejo do skoraj vseh vsebin z vsega sveta. Internet je bistveno olajšal procese pridobivanja najrazličnejših informacij, vendar pa s svojo veliko stopnjo anonimnosti omogoča tudi razcvet kriminalnih aktivnosti, kot so otroška pornografija, prikaz skrajno nasilnih vsebin, ki bi drugače podlegle notranji cenzuri vseh ostalih medijev, in tudi državni cenzuri, ki jo države izvajajo v interesu zaščite družbe (npr. promocija Ku-Klux-Klana, skinheadovski organizacij ...) (Bučar - Ručman 2004: 152).

1.1.2. Delo z mladimi

Mladost je življenjsko obdobje, ki prinaša ogromne razvojne in integracijske naloge. Večina mladih uspešno opravi prehod v odraslost, tj. s finančno neodvisnostjo in avtonomijo pridobi status odraslega. Kljub težavam zaradi vse manjših delovnih priložnosti in splošne negotovosti glede prihodnosti ohranijo ti mladi občutek smiselnosti in osebne integritete. Za pomembno manjšino pa je »družba tveganja« negativni dvojniki informacijske družbe. Izginjanje »družbenega reda«, podpornih omrežij in gotovosti, ki so povezane z njimi, povzroča ranljivost nekaterih posameznikov, posebej med mladimi. Zaradi težavnega soočanja s kompleksnim in vedno bolj dinamičnim ekonomskim in kulturnim okoljem prihaja do naraščanja »socialnih patologij«, kot so delinkventnost, mamila, sovražnost do tujcev, samomorilnost (Ule, Kuhar 2002: 67).

Socialno delo je specifična stroka, ki v svojem delu uspešno združuje teorijo s prakso in lahko pri delu z otroki in mladostniki uporabi številne koristne koncepte. Odnos med socialno delavko in uporabnikom imenujemo delovni odnos, v katerem poteka proces pomoči, kjer socialna delavka in uporabnik skupaj soustvarjata rešitve (Čačinovič Vogrinčič 2008b: 7–8).

Socialno delo se razlikuje od podobnih doktrin zaradi nekaterih posebnosti. »Socialno delo je vabilo k pogledu skozi okno drugega, da bi v odprtih prostorih za razgovor znali pogledati skozi lastno okno in dodati pogled skozi okno drugega, da bi ostala oba pogleda – in možnost za drugega. Tukaj pa se začne »delo« v socialno delo z dobrim izidom«

(Čačinovič Vogrinčič 2008: 145). Socialna delavka kot oseba, ki poseduje posebno znanje, ima pomembno vlogo in odgovornost, da vodi njun proces pomoči na takšen način, da lahko uporabnik na nov, inovativen način išče rešitve za svoje težave. Jasno definiran delovni odnos postane varen prostor, ki omogoča pogovor med vsemi udeleženi (Čačinovič Vogrinčič 2008a: 20).

Podatki raziskave Mladine 2000 kažejo, da imajo mladi težave pri vzpostavljanju resničnih prijateljstev kot močnih odnosov. Videti je, da jim zanje zmanjkuje moči, ker so pod pritiskom različnih obremenitev (šolskih, zaposlitvenih, družinskih) prisiljeni vstopati v »odnosne minimalizme«, egoizem in časovno varčevanje. Pokazalo se je, da je »vsebina« najboljšega prijateljstva vendarle še precej klasična, vendar ne smemo prezreti nezaupanja, ki je poudarjeno. Medsebojne intimne vezi (prijateljske, družinske) predstavljajo izjemno pomemben del socialnega kapitala in kakovost teh vezi odločujoče vpliva na potek procesov socialne integracije, reprodukcije in identitetnih zgradb. Zasebna razmerja imajo za posameznike tudi posebno vrednost, saj omogočajo dostop do virov, ki so na razpolago osebam, s katerimi so povezani. Med temeljne principe mreženja namreč ne spada dejstvo, koga poznaš, ampak predvsem, kdo pozna tebe. S širjenjem kroga ljudi se širi tudi obseg potencialnih virov posameznika, saj preko socialnih omrežij potekajo številne koristne informacije, ki lahko posamezniku svetujejo ali ga opozarjajo na možne krizne situacije ali potencialne priložnosti (Rener 2002: 99–102).

Pomembna naloga socialnega dela pri reševanju kompleksnih psihosocialnih težav otrok in mladostnikov z odklonskim vedenjem je vzpostavljanje socialne mreže, ki najprej otrokom in potem tudi vsem udeleženi v problemu omogoči novo učenje in nove dobre izkušnje za spoštovanje sebe in drugih ljudi. Socialna služba je tista posebna pomoč in sodelovanje, kjer se vsakokrat združijo strokovne in človeške moči v posebnem projektu za vsakega otroka (Šelih 2000: 77).

V socialnem delu je definiran odnos, ki nastane med socialno delavko in uporabnikom oziroma mladostnikom. G. Čačinovič Vogrinčič (2005: 9) pravi, da se odnos med socialnim uporabnikom definira kot delovni odnos, ki je opora socialnemu delavcu, da vzpostavi pogovor, ki omogoča raziskovanje in soustvarjanje dobrih zelenih izidov. Delovni odnos je torej tisti, ki omogoča proces pomoči, saj varuje pogovor tako, da se pomoč raziskuje in soustvarja.

Delovni odnos uporabnike in socialne delavce definira kot sodelavce v skupnem projektu, ki imajo nalogo, da soustvarijo deleže v rešitvi. Delovni odnos omogoči, da je ustvarjanje rešitev za kompleksne probleme ljudi zastavljen vsakokrat znova kot izviren delovni projekt. Prva naloga socialnega delavca je, da vzpostavi delovni odnos (Čačinovič Vogrinčič et al. 2005: 9).

Vzpostavljanje pogojev za pogovor, ki omogoča raziskovanje in ustvarjanje rešitev v dialogu, pa je naloga socialnega delavca. Pomembno je, da se zavedamo, da je mladostnik strokovnjak za svoje življenje oziroma strokovnjak iz lastnih izkušenj. Vsi udeleženi v procesu pomoči, mladostnik in socialni delavec kot tudi starši in drugi družinski člani, učitelj, skupina sošolcev, prostovoljec itd. lahko prispevajo svoj delež k rešitvi problema.

Koncept delovnega odnosa je dopolnjen s konceptom izvirnega delovnega projekta pomoči, ki ga soustvarimo v delovnem odnosu. Soustvarjanje rešitve, zaželeni razpleti, ki se oblikujejo v delovnem odnosu, se prevajajo v akcijo, v dejanja, v konkretne korake, ki udejanjijo dogovore (Čačinovič Vogrinčič et al. 2005: 15)

Vse spremembe, ki se dogajajo v obdobju mladostništva, niso vedno pozitivne, včasih lahko mladostniki sovražijo fizične in psihične spremembe. Pri nekaterih so lahko posledice tega neustrezni načini reagiranja, ki jih bom opisala v nadaljevanju.

1.2. NASILJE, AGRESIJA, AGRESIVNOST

1.2.1. Agresija

Agresivnost je eden najbolj nejasnih in protislovnih pojmov, ki jih uporabljamo v psihologiji. Kadar se nanaša na trenutno reakcijo, navadno uporabljamo izraz agresija, medtem ko agresivnost pomeni trajno značilnost posameznika (Pušnik 1999: 24).

Ko pa definiramo pojem agresivnosti, se moramo zavedati tudi tega, da vsako obnašanje, s katerim nekoga prizadenemo, ni agresija. Pri tem mislimo na dve vrsti primerov: nesreče in samoobramba. Pri nesrečah se lahko zgodi, da nekdo čisti orožje in zaradi nepazljivosti rani drugo osebo. To ni agresija, temveč nesreča. Pri nesrečah so lahko posledice zelo podobne tistim, ki jih povzroči agresija, vendar s stališča analize obnašanja vidimo, da sta to dve popolnoma različni vrsti obnašanja (Žužul 1989: 50 v Bučar - Ručman 2004: 27). Enako velja za samoobrambo. Težko govorimo, da je nekdo, ki se brani in pri tem z udarci

ali kako drugače odvrča napadalca, akter agresivnega vedenja. Seveda pa je treba opozoriti tudi na prekomerno reakcijo v primeru samoobrambe (npr. nekdo napad odvrne, in potem ko je napadalca že onеспosobil in ta že leži na tleh, ga še grobo obrca) (ibid.: 28).

Glede na delitev agresivnega obnašanja na verbalno in fizično lahko ugotovimo, da obstajata dve osnovni obliki agresivnosti – verbalna in fizična. Verbalna, ki se kaže skozi kletvice, vpitje, grožnje, žalitve itd., fizična pa se kaže v direktnem fizičnem napadu na drugo osebo (Žužul 1989: 52).

V Bučar - Ručman (2004: 28) so opredeljene tudi druge delitve agresivnosti. »Agresivnost se deli tudi na instrumentalno, sovražno in ekspresivno. Instrumentalna nastopi tedaj, kadar je le sredstvo za doseg kakšnega drugega cilja (samoobrambe, ropa, ipd.) (Nastran Ule 1994: 156 v Bučar - Ručman 2004:28). Namenjena je doseganju neagresivnih ciljev in njen namen ni prizadeti nekoga in ga poškodovati (Feshbach v Žužul 1989: 53). Nasprotna instrumentalni agresivnosti je sovražna agresivnost, kjer pride do izražanja sovraštva med akterjem in žrtvijo agresivnega obnašanja (Nastran Ule 1994: 156 v Bučar - Ručman 2004:28). Ekspresivna agresivnost pa se pojavi zaradi delovanja frustracije ali provokacije in predstavlja težnjo k napadu (bolj kot k poškodovanju) na nekoga (Žužul 1989: 53)«.

Pušnik (2003: 7) pravi, da se v obdobju adolescence agresivnost močno poveča in po navadi postane opaznejša. Predhodna neuskklajenost med mladostnikom in okoljem je skorajda nujna. Porast problematike v adolescenci lahko povežemo tudi z dejavniki, ki delujejo na posameznika obremenjujoče in so specifični za to starostno obdobje (spolni razvoj, identitetne krize ...).

Agresivnost je lahko obrnjena navznoter, človek jo izvaja nad samim seboj (sem spada npr. samomorilnost, občutek krivde) ali navzven, proti drugim ljudem, živalim ali stvarim. Lahko se izraža neposredno, v pasivni obliki, ki se kaže zgolj v negativizmu, ali pa je aktivna (telesna in besedna). To je oblika, ki jo drugače označimo kot nasilje, bodisi fizično ali psihično (Lamovec, Rojnik 1978: 15).

Glavna pojmovanja agresivnosti bi lahko klasificirali glede na izvor glavnih izhodišč, ki naj bi pojasnjevala agresivno vedenje (Tušak 2001: 107):

1. prirojeni, instinktivni dejavniki;
2. zunanje provokacije sprožijo določene notranje vzgibe in reakcije;
3. vzajemni vpliv danih socialnih okoliščin s predhodnimi izkušnjami ali učenjem.

Zelo pomemben dejavnik so osnovna stališča staršev do otroka, pomemben je predvsem čustveni odnos v zgodnjih letih otroštva. Če je odnos do otroka negativen, kar se kaže kot pomanjkanje topline in pozornosti, se s tem povečuje tveganje, da bo otrok kasneje postal agresiven in sovražen do drugih. Drugi pomemben dejavnik je tudi stopnja dovoljevanja nasilnega vedenja pri otroku. Če je skrbnik na splošno skrben, ni morda postavil jasne meje dovoljevanja nasilnega vedenja. Premalo ljubezni in skrbi ter preveč »svobode« v otroštvu prispeva k razvoju agresivnega vedenjskega vzorca. Tretji dejavnik, ki dviguje raven otrokove agresivnosti, je uporaba moči kot vzgojne metode (npr. telesno kaznovanje in agresivni čustveni izbruhi). Agresija namreč vodi v agresivnost. Pomembno vlogo pri vsem tem pa ima seveda tudi otrokov temperament, ki je četrti dejavnik in ima manjši vpliv od prej omenjenih. Otrok z aktivnim in vročekrvnim temperamentom se lažje razvije v nasilnega mladostnika kot pa otrok z običajnim in mirnejšim temperamentom. Ti naštetih dejavniki so temeljni, vendar imajo lahko tudi drugi dejavniki osrednjo vlogo, npr. odnosi med odraslimi v družini (Olweus 1995: 26).

Ena najpomembnejših otrokovih nalog v procesu socializacije je, da se nauči ločevati, kdaj in kje je agresivno vedenje primerno ali varno. V novem okolju bo otrok v začetku kazal le malo agresivnosti, ker se čuti negotovega. Kmalu pa se nauči, da je določena stopnja agresivnosti potrebna, če hoče kaj doseči (dobiti igračo ali jo obdržati). V tem obdobju se agresivnost poveča. Ko se utrdi otrokov položaj v skupini, se agresivnost spet zmanjša (Lamovec, Rojnik 1978: 60).

Vsi mladostniki nimajo sreče, da bi razvoj njihovega socialnega vedenja potekal povsem ustrezno. Zato se lahko zgodi, da se motnje v njihovem razvoju izrazijo kot ena ali druga oblika agresivnosti. Nasilnost je le prozorno naličje nemoči in nesposobnosti za bolj konstruktivno rešitev problema. Tako je tudi v adolescenci nasilnost odsev neustreznih obrambnih in prilagoditvenih mehanizmov (Pušnik 1999: 29).

Znotraj vsake družine poteka neke vrste dinamika. V vsaki družini je vzpostavljena klima, ki jo uravnavajo medsebojni odnosi, razmerja. Družinska razmerja pogosto opredeljujejo vsakega izmed nas kot posameznika. Zato so družinski odnosi, v katerih živijo mladostniki, ki so nasilneži ali žrtve, zelo pomembni pri reševanju vprašanja medvrstniškega nasilja (Hoover in Oliver 1996: 47). Nekateri strokovnjaki (ibid.: 48) ugotavljajo, da lahko v domačem okolju zaznamo štiri dejavnike, ki so pozitivno povezani z razvojem agresivnega vedenja:

- negativizem, zlasti z matrine strani,
- brezbržnost, zanemarjenje in zavrnitev primarnih skrbnikov,
- dopušćanje agresivnih dejanj in
- ostre, kaznovalne vzgojne metode.

Razlićni avtorji so razvili različne teorije agresivnosti, ki naj bi razložile nasilno vedenje pri mladih.

- Agresija kot instinkt

Freud je razvil dve teoriji agresivnosti. V prvem obdobju razvoja psihoanalize (pred letom 1920) je pojasnjeval agresijo kot služabnico principa zadovoljstva, torej kot dejavnik v službi Erosa. Agresijo je tedaj razlagal kot reakcijo posameznika na frustracijo zaradi preprećevanja zadovoljitve njegovih želja. Po sooćenju z množičnim pobijanem v prvi svetovni vojni pa je Freud formuliral teorijo o dveh osnovnih »gonih«, o Erosu in Tanatosu (Nastran Ule 1994: 156 v Bućar - Rućamn 2004: 29).

Ta »gona« Žužul poimenuje instinkt življenja – Eros in instinkt smrti – Tanatos. Celotna ćloveška aktivnost je določena z delovanjem teh dveh instinktov. Ker je cilj Tanatosa smrt in cilj Erosa življenje, je očitno, da sta ta dva instinkta stalno v konfliktu. Vsako obnašanje je posledica te borbe, posledica prevlade Erosa ali Tanatosa. Zaradi delovanja instinkta smrti obstaja v ćloveku stalna težnja k samounićevanju oz. agresivnosti. Zaradi delovanja instinkta v življenju pa prihaja do t. i. sublimacije in instinkt smrti se ne izpolnjuje v samounićenju, temveć v agresiji do drugih (Žužul 1989: 14). Freud tako trdi, da je ćloveško življenje določeno z instinkti, ti instinkti pa so biološko determinirani, zato je tudi ćloveško obnašanje biološko determinirano. Za ćloveka pomeni obstajati unićevati druge ali sebe (Žužul 1989: 15).

- Agresija kot reakcija na določeno situacijo

Raziskovalci skupine socialnih psihologov z univerze Yale so leta 1939 objavili monografijo Frustracija in agresija. V tem delu so oblikovali teorijo in raziskave o povezanosti med frustracijo in agresijo. Sprejeli so prvotno Freudovo teorijo o izvoru agresije v frustraciji zadovoljitve želje. Kot frustracijo so razumeli stanje, ki nastane, kadar je organizmu zaprta pot do zadovoljitve neke ciljne reakcije. Glavna hipoteza njihove teorije se glasi: frustracija vedno vodi k neki obliki agresije in agresija je vedno posledica frustracije. Agresija ni usmerjena vedno proti začetniku frustracije, npr.: kadar je ta

začetnik za nas premočen, se lahko agresija preusmeri na kak drug, nadomestni objekt. V obeh primerih pa sproščena agresivna energija (začasno) reducira potrebo po novih agresijah. Ta pojav se imenuje katarzična redukcija agresije (Gergen, v Nastran Ule 1994: 157).

- Socialne teorije agresivnosti

Številni psihologi razlagajo obstoj agresivnosti s tem, da smo ljudje za agresivno obnašanje pogosto nagrajeni oz. z agresivnostjo pridemo do nagrade, koristi in se nam tako agresivnost izplača. Na ta način se ljudje učijo biti agresivni. Posamezniki izberejo takšno delovanje in obnašanje, ki jih pripelje do zaželenega cilja. Da bi se lahko sprožil proces socialnega učenja, mora posameznik najprej spoznati agresivno obnašanje in se pri tem naučiti, da lahko uporabi to obnašanje kot sredstvo za pridobitev zaželene stvari (Nastran Ule 1994: 158).

- Teorije agresivnosti kot posledice bioloških in fizioloških sprememb v organizmu

Z razvojem sodobne medicine, genetike ter s pojavom nevroloških in nevrokirurških metod je prišlo do pojava novih teorij o vzrokih agresivnega obnašanja. Te teorije se razvijejo v glavnem v tri smeri:

- a) Razlaganje agresivnosti s pomočjo dodatnega Y kromosoma (XYY sindrom);
 - b) Razlaganje agresivnosti s pomočjo hormonov;
 - c) Razlaganje agresivnosti s pomočjo centra v možganih, ki povzroča agresijo (Bučar - Ručman 2004 : 33).
- Agresivnost kot osebna lastnost oz. navada.

Pogosto doživljanje frustracij, ki jih posameznik razlaga kot neupravičene oz. namerne, lahko pod določenimi pogoji pripelje do razvoja močnih agresivnih navad, ki povzročajo, da se oseba odziva agresivno na večje število situacij. Agresivnost je pojmovana kot osebna lastnost, ki v interakciji s situacijo predstavlja pomemben izvor agresivnih občutij in vedenja. Pojmovanje agresivnosti v smislu trajne osebne lastnosti oz. navade je zagovarjalo le nekaj avtorjev. Med bolj znanimi je Berkowitz, ki pojmuje agresivnost kot osebno potezo, ki vpliva na konsistentnost vedenja. Agresivnost osebe se hitro vzburi in se agresivno odzove na večje število dražljajev. Razvila je sovražna občutja do okolja, počuti se ogroženo in frustrirano. Včasih lahko že misel na frustracijsko situacijo sproža agresivno vedenje (Berkowitz v Tušak 2001: 111).

1.2.2. Nasilje

Nasilje lahko definiramo kot grobi napad na drugo osebo ali osebe, rezultat pa je izrazito poškodovanje ali prizadejanje fizične škode tem osebam (Žužul 1989: 46).

Ančič in sodelavci (2002: 13) opredeljujejo nasilje kot nekaj neprijetnega, nekaj, čemur bi se najraje izognili. Sproža močno čustveno vznemirjenje, ki je povezano z jezo, odporom ali strahom. Včasih nas ob nasilnih situacijah zajamejo občutki nemoči, ne vemo, kako bi rešili situacijo, morda občutimo krivdo ali preveliko odgovornost. Na pojav nasilja v šoli vplivajo različni dejavniki, nekateri so zunanji, na primer socialno okolje, družbene spremembe, ali notranji, ki jih ustvarja šola sama. Vsak posameznik prinaša v šolo lastne izkušnje sobivanja, katerih del so nemalokrat izkušnje z nasiljem v okolju ali družini.

Gre za namerne poškodbe ali povzročanje neugodja – s finančnimi sredstvi, z besedami (zafrkavanje, ponižanje, žaljenje) – skratka, vse to, kar zajema opredelitev agresivnega vedenja. Negativna dejanja so porivanje, brcanje, zbadanje. Vendar ni nujno, da so negativna dejanja povezana s telesnim dotikom ali z besedami. Tudi spakovanje in uporaba vulgarnih ali agresivnih kretenj ali pa namerna izključitev iz skupine veljajo za negativna dejanja. Razlikovati je treba med neposrednim trpinčenjem, pri čemer gre za dokaj odkrit in očiten ter viden napad na žrtev, in posrednim trpinčenjem. Pri slednjem gre za socialno osamitev in izključitev iz skupine. Pomembno je, da smo pozorni tudi na drugo, manj vidno obliko trpinčenja (Olweus 1995: 11–12). Možni psihični izvori nasilnega vedenja nakazujejo vsaj tri motive, ki so delno med seboj povezani. Prvi je ta, da imajo nasilneži močno potrebo po moči in dominantnosti. Uživajo v nadziranju drugih in imajo veliko potrebo po tem, da se jim drugi podrejujejo. Drugi motiv izvira iz družinske situacije in vzgoje. Predpostavimo lahko, da so razvili določeno stopnjo sovražnosti do okolja. Ti občutki in impulzivni občutki lahko sprožajo zadovoljstvo ob povzročanju poškodb in ob trpljenju drugih. Zadnji motiv pa so koristi, nasilneži namreč velikokrat za svojo agresivno vedenje dobijo nagrado in ugled (Olweus 1995: 23–24).

Glede na vse različne definicije, ki opisujejo nasilje, pridemo do ugotovitve, da so le-te spremenljive, ne statistične in ne stalne. Kaj je nasilje? Na to odgovarja več dejavnikov, ki so odvisni od številnih socialnih situacij in okoliščin. Prav zaradi tega, ker je nasilje socialni fenomen, mora definicija ostati fluidna, prav tako tudi spreminjajoča se socialna razmerja in interpretacije teh razmerij. Kot pravi E. Stanko (v Zaviršek 2004: 2–4) »za

razumevanje nasilja moramo vedno analizirati okoliščine, v katerih se nasilje dogaja, in sicer, kaj se je zgodilo, kdaj, kje in med kom«. Pri tem teoretičarka E. Stanko (ibid.) pri analizi nasilnega dejanja predpostavlja štiri elemente:

- samo dejanje
- odnos, v katerem sta/so osebe, med katerimi se dogaja nasilje;
- prostor, kjer se dejanje nasilja zgodi;
- rezultat oziroma škodo, ki je bila povzročena z nasiljem.

Lahko rečemo, da imajo različne definicije naslednje skupine značilnosti:

- trpinčenje je tisto nasilje, ki se dogaja dlje časa,
- lahko je verbalno, psihično ali fizično,
- vključuje neravnovesje moči med žrtvijo in napadalcem, žrtev se ne more braniti, občuti nemoč in strah (Pušnik 1999: 34).

Filipčič (2004: 10) prevzema razmeroma široko razumevanje nasilja in razlikuje naslednje kategorije nasilja:

- Fizično nasilje kot najbolj vidna oblika nasilja, kjer nasilna oseba poleg telesne sile (klofute, brce, davljenje, pretepanje) včasih uporabi tudi različne predmete (noži, sekire, orožje), kar lahko vodi k resnim fizičnim poškodbam, lahko pa se celo konča z umorom;
- Spolno nasilje, opredeljeno kot vsako spolno dejanje, ki ga nekdo prenaša pod prisilo; ljubkovanje ali drugačno poseganje v nekoga v nasprotju z njegovo voljo, ter posilstvo, prisila v spolni odnos zoper lastno voljo;
- Psihično nasilje, ki je najmanj vidna oblika nasilja in ga je najtežje opaziti (verbalne zlorabe, poniževanje, grožnje, omejevanje, nadlegovanje);
- Strukturno nasilje, ki je še manj opazno in zato pogosto podcenjeno. Gre za kratenje in omejevanje temeljnih pravic, kot je npr. pravica do dela, pravica imeti svoj bančni račun;
- Ekonomsko nasilje je prav tako manj opazna oblika nasilja in pomeni omejevanje in/ali strog nadzor pri sredstvih oziroma osnovnih materialnih stvareh.

Fizično nasilje je zloraba fizične sile ali grožnja z uporabo fizične sile. Usmerjeno je na človeško telo ali njegovo življenje. Fizično nasilje je izrazitejša stopnja nasilja v procesu,

ki se začne s psihičnem nasiljem. Nekatera dejanja fizičnega nasilja so klofute, brcanje, ožigovanje kože, udarci z roko ali s predmeti, metanje predmetov proti osebi ali v osebo, odpiranje, dotikanje, če človek tega ne želi, zvijanje rok, polivanje s tekočino, neželeno striženje las, omejevanje gibanja, odrekanje ali siljenje s hrano, umor, napadi z orožjem ... Cilj vsakega fizičnega nasilja je pridobiti, povečati in dokazati svojo moč nad žrtvijo. Fizične bolečine in posledice, ki jih oseba povzroči žrtvi, vedno spremljajo tudi psihične posledice. Nasilje se po navadi stopnjuje od na videz nedolžnega odpiranja do brutalnega nasilja, katerega posledica je lahko tudi smrt žrtve (Kuhar et al. 1999).

Spolno nasilje so vsa spolna dejanja, povezana s spolnostjo, ki jih oseba čuti kot prisilo. Spolno nasilje vključuje fizično, vizualno, verbalno in spolno dejanje, ki ga ženska ali dekle v tistem času ali kasneje doživi kot grožnjo, vdor ali napad, in ki učinkuje boleče ali pa jo degradira in ji odvzame možnosti nadzora nad intimnim stikom (Kelly, Radford 1998: 41).

Psihično nasilje je na začetku, ko se šele začenja dogajati, zelo neopazno, celo za žrtev, ki se ji to dogaja. Gre za manj vidno obliko nasilja, ki jo je zato tudi težje opaziti. Psihično nasilje se lahko izvaja z besedami, vedenjem ali celo s tišino. Posledice psihičnega nasilja so pomanjkanje energije, ranljivost, glavobol, napadi panike, občutek nemoči, neobvladovanje svojega življenja, strah pred prihodnostjo, nesamozavest, napadi joka, spremenjene spalne navade, spremenjen odnos do hrane, misel na samomor (Draginc 2007: 28).

Psihično nasilje je najbolj razširjena oblika nasilja, njegove žrtve smo v teku življenja vsi, prav tako kot ga hkrati tudi povzročamo. Vsaka nepremišljena beseda, ki našega sogovornika ali sogovornico zabolj, je lahko oblika psihičnega nasilja. Res je lahko na videz nedolžna, a ima možnost, da preraste v večje, bolj vztrajne oblike psihičnega nasilja, ki se prepletajo tako s fizičnim kot spolnim nasiljem. Psihično nasilje se dogaja predvsem na besedni ravni in negativno vpliva na samozavest, samopodobo in samozaupanje žrtve. Sem sodi grobo kritiziranje človekove osebnosti, žaljenje, zmerjanje, poniževanje, ustrahovanje in grožnje z besedami, s kričanjem in telesno držo, ustvarjanje negativnih mnenj o sebi na podlagi predsodkov in stereotipov, ignoriranje, molčanje, da bi dosegli svoj cilj, širjenje negativnih govoric o osebi, da bi zmanjšali njen ugled v družbi, izoliranje oseb od ljudi, s katerimi bi želele ohraniti stik. Psihično nasilje označuje vsakršna dejanja, ki se na nezaželen in grob način dotaknejo človeške psihe (Kuhar et al. 1999).

Posebna vrsta nasilja, ki se po navadi dogaja v šoli, z angleško besedo imenujemo Bullying.

Beseda je kitajskega izvora in je ni mogoče dobesedno prevesti v slovenščino. Beseda pomeni od vsakega nekaj med naslednjimi možnimi izrazi: vrstniško ustrahovanje, trpinčenje, nasilje, zafrkavanje, zlorabljanje, grožnje, maltretiranje, šikaniranje, mučenje (Kristanč 2002: 138, v Lisec 2004: 85).

Angleška beseda Bullying je bila v starejši literaturi slovenjena kot trpinčenje med učenci, v novejši literaturi pa uporabljamo zanjo izraz medvrstniško nasilje (Pečjak 2014: 8).

Bullying je prikrita dejavnost; kar je posledica naslednjih dejavnikov:

- Nasilneži in žrtve o tem molčijo. Nasilneži molčijo zato, da nasilje lahko izvajajo še naprej, in ker nočejo priznati svojih dejanj odraslim. Žrtve molčijo zato, ker jih je strah, ali pa ker še zmeraj velja, da je tožiti grdo.
- Odrasli ta pojav podcenjujemo.
- Pogosto odrasli tega pojava ne zaznajo več let, stisk ne interpretirajo pravilno.
- V mnogih kulturah pričakujejo od otrok, da sami rešujejo probleme.
- Pogosto se čuti žrtev osramočeno, ponižano, noče priznati sebi in drugim, da je socialno manj iznajdljiva, da se ne zna braniti.
- Nekateri starši se sramujejo otrok, ki niso uspešni v socialnih stikih. Jezni so na otroka, ker se ne znajde, ker hodi domov raztrgan, ker »izgublja« potrebščine itd. (Pušnik 1999: 56).

Sharp in Smith (1994: 1) opredeljujeta Bullying kot obliko agresivnega vedenja, ki je običajno boleče in povzroča boleče posledice. Težko bi ga natančno časno opredelili, saj lahko traja nekaj dni ali celo več let. Sharp in Smith poudarjata, da nasilnež izrablja svojo nadvlado nad žrtvijo, ki jo podkrepi z željo po dominaciji. Bullying ima lahko več oblik:

- telesno: udarjanje, brcanje, suvanje;
- besedno: žaljenje, zbadanje;
- indirektno: razširjanje govoric, izločitev iz socialne sredine.

1.2.3. Medvrstniško nasilje

Vrstniško nasilje je:

- namerno,
- ponavljajoča se uporaba,
- fizično, psihično ali ekonomsko nasilje,
- povzročitelj nad drugim otrokom ali mladim,
- podobne ali enake starosti (Aničić et al. 2002: 105).

Michele Elliot, angleška psihologinja, pravi, da lahko štejemo pod vrstniško nasilje vse tisto, kar sodi v namerne grožnje ali spravljanje v stisko. Posledice takšnih dejanj nasilnežev se kažejo v tem, da so žrtve nesrečne in prestrašene (Elliot 2002: 7). M. Elliot razlikuje naslednje oblike nasilja:

- verbalno ali besedno;
- telesno (npr. porivanje, pretepanje, brcanje, lasanje, boksanje ipd.);
- tiho nasilje – oblika, ko te nekdo izključi iz družbe (čeprav mučitelj ne reče ničesar, pa skuša s svojim vedenjem pri žrtvi vzbuditi slab občutek);
- čustveno nasilje – mučitelji uporabljajo zlobne in žaljive vzdevke.

Včasih govorimo o vrstniškem nasilju tudi, kadar gre za enkratni dogodek, če je prisotna očitna razlika v telesni ali psihični moči med povzročiteljem in žrtvijo, ki nista v prijateljskem odnosu. O očitni razliki v moči govorimo, kadar je povzročitelj nasilja večji, telesno močnejši in bolj uveljavljen v skupini. Na skupinsko mnenje in njihov odnos do žrtve lahko vpliva, kadar ima sposobnost ustrahovanja. Vsak pretep ali prepir med otroki in mladimi ni vrstniško nasilje (ibid.).

Skupna značilnost definicij je, da se vrstniško nasilje ne omejuje le na telesno nasilje. Nasilje je lahko verbalno, psihično, socialno. Mogoče bi se komu na prvi pogled zdelo, da gre v teh primerih za milejše oblike nasilja, a se s tem ne bi strinjal. Takšne oblike nasilja so po večini sistematične, dolgotrajne in ne dopuščajo obrambe, le-te pogosto puščajo hujše posledice, težje jih je prepoznati in se nanje učinkovito odzvati (Pušnik 1999: 34).

Ločimo več oblik vrstniškega nasilja:

- Telesno nasilje (odrivanje, brcanje, boksanje, klofutanje, lasanje, pljuvanje, zapiranje v omare, omejevanje gibanja ipd.);
- Verbalno nasilje (žaljivke, žaljivi vzdevki, razširjenje lažnih govoric, pisanje žaljivih stvari po zidovih ali straniščih ipd.);
- Psihično nasilje (izločanje, osamitev, grožnje, žaljive kretnje, ustrahovanje, trpinčenje, nacionalizem, seksizem ipd.);
- Izsiljevanje ali ekonomsko nasilje (zahteva po denarju ali drugih materialnih dobrinah; povzročitelj zahteva, da mu žrtev piše domače naloge, pomaga goljufati pri preizkusih znanja, da ne pove o vandalizmu, ki mu je bil priča ipd.), (Aničić et al. 2002: 106).

Nasilje med vrstniki predstavlja različne oblike namernih agresivnih ravnanj, ki jih vrstnik ali skupina vrstnikov izvaja nad posameznim otrokom oziroma mladostnikom. Nasilje med vrstniki se dogaja v osnovnih in srednjih šolah, zavodih, mladinskih domovih, tudi že v vrtcih in v drugih ustanovah, namenjenih otrokom in mladostnikom. Pojav nasilja ni omejen samo na prostor ustanove, temveč se dogaja tudi v okolici šole, zavoda, tudi v družini kot nasilje med sorojenci. Oblike nasilja so različne. Nekatera nasilna ravnanja so direktna ter hitreje in lažje vidna in prepoznavna (npr. Pretepanje, brcanje, zmerjanje, žaljenje ...). Nasilje pa je lahko tudi prikrito, indirektno (npr. obrekovanje, namerno izločanje iz skupine, manipuliranje s prijateljstvi ...). Nasilje se lahko dogaja dalj časa. Otroka oziroma mladostnika lahko ustrahuje in trpinči en nasilnež, pogosto pa se nasilneži zadržujejo v skupinah (Anžič et al. 2004: 28).

Strokovnjaki vrstniško nasilje različno definirajo. Definicija nasilja med otroki v šoli zajema širok spekter agresivnih obnašanj, ki se dogajajo med otroki. Večinoma s tem izrazom označujejo posebne oblike nasilja med mladimi, ki segajo od dlje časa trajajočega fizičnega in psihičnega trpinčenja in ustrahovanja do nadlegovanja, zasmehovanja, skrivanja potrebščin, brcanja, cukanja, izključevanja iz skupine, obrekovanja in drugih milejših oblik nasilja. Strokovnjaki namreč opozarjajo, da lahko verbalno nasilje, če je dolgotrajno in sistematično, pusti hujše posledice kot fizično. Vse to in še marsikaj se mladim danes dogaja na šolskem dvorišču in hodniku, na avtobusu ali vlaku, ob bazenu, pred kinom ali v diskoteki. Otroci nastopajo v teh prizorih kot žrtev, pa tudi kot storilci (Helmut 2004: 11–15).

Nasilnost v mladostnikovem vedenju se kaže kot:

- Znak premagovanja strahu – mladostniki se danes bolj kod kdajkoli soočajo s strahom pred neuspehom, občutkom neustreznosti, kar lahko povzroči zatekanje k različnim oblikam asocialnega vedenja;
- Obvladovanje občutja ogroženosti – mladostniki, ki izhajajo iz neugodnih družinskih razmer, svet doživljajo kot nekaj ogrožajočega, nepredvidljivega, in da bi se zavarovali, napadejo prvi, ker jim to daje občutek, da obvladujejo okoliščine;
- Istovetenje z napadalcem – dokazano je, da so nasilneži večinoma tudi sami doživljali nasilje kot žrtev; manko občutka varnosti nadomeščajo s prevzemom vloge nasilneža;
- Način iskanja ugodja – nasilnost kot sprožilec ugodja se pojavlja v kontekstu sproščanja nakopičene notranje napetosti;
- Nadomestilo za pomanjkljivo samospoštovanje – če mladostnik nima možnosti za razvoj občutka lastne vrednosti z delom, trudom, doseganjem ciljev, bo najverjetneje poskusil poiskati potrditev po lažji poti oz. z nasiljem;
- Impulzivni odziv na prizadetost – v tem primeru lahko gre za osebne motnje;
- Prikrito samokaznovalno vedenje – mnoga mladostnikova samouničevalna dejanja izhajajo iz podzavestne težnje po kazni, ki bi prinesla sprostitev;
- Sprejemanje subkulturnih norm – nasilno vedenje kot del procesa socializacije (Pušnik 2003), (Anžič et al. 2004: 222).

Pri otroku, ki je žrtev vrstniškega nasilja, se moramo zavedati, da ga je strah, ker se boji storilca in njegovega maščevanja. Vsi otroci ne povedo, kaj se jim dogaja. Morda je to oblika upora in moči, lahko pa je tudi oblika kaznovanja samega sebe, hkrati pa tudi posebna vrsta pripovedovanja, na katerega moramo biti še posebej pozorni. Z otrokom, ki je žrtev, moramo delati še posebej pozorno in previdno. Dobiti mora občutek, da mu verjamemo in ga razumemo in da ga bomo zaščitili. Pri razgovoru s takim otrokom se moramo izogibati močnih čustvenih odzivov na njegovo izpoved, saj bi ga to lahko dodatno prestrašilo in povzročilo občutek krivde. Poskusimo uporabljati enak besednjak kot otrok, da ne bi začutil, da nam je o teh stvareh zoprno govoriti. Pri pogovoru pa si lahko pomagamo z različnimi sredstvi, npr. z risbo. Poskušamo tudi ugotoviti razlage, zakaj je otrok postal žrtev. Nekateri se naključno znajdejo na nepravem mestu, nekateri dražijo druge, se spakujejo in tako spodbujajo agresivno reakcijo. Skupaj z otrokom

analiziramo njegovo vedenje in skušamo ugotoviti možne ukrepe za rešitev problema. Morda bi bilo v redu, če bi bil pozoren na to, kje se giblje in se tako izogne tistim krajem, kjer se nahaja storilec. Lahko ga spodbujamo, da bi se naučili braniti verbalno. Seveda so to le predlogi, kako pomagati. Po končanem pogovoru z otrokom se moramo prepričati, ali je otrok razumel, kaj smo se pogovarjali (Olweus 1995).

Besagova (Besag 1989) navaja rezultate številnih raziskav vrstniškega nasilja in ugotavlja, da tipične žrtve kažejo več tesnobe in negotovosti kot drugi učenci. So bolj previdne, občutljive, sramežljive, zaprte vase in mirne. Kadar so napadene, pogosto reagirajo z jokom, nemočno jezo in umikom. Imajo slabo samopodobo, trpijo zaradi nizke stopnje samospoštovanja. Zdi se jim, da so neuspešne, neumne, počutijo se neprivlačne, ponižane, zapuščene in osamljene. Sčasoma začnejo nasilje nad njimi sprejemati kot nekaj, kar si zaslužijo.

Besagova (1989) govori o dveh tipih žrtev:

- O žrtvenem kozlu: Nekateri posamezniki prevzemajo vlogo žrtve zato, da jih skupina sprejme. Posamezniki igrajo razrednega klovna in se vključijo v skupino razdiralnežev, da se počutijo varni pred drugimi nasilneži.
- O lažni žrtvi: O tej skupini poročajo učitelji in še ni dobro raziskana. Znano je, da sem spadajo otroci, ki se neprenehoma obračajo k učitelju s pritožbami nad drugimi, a te tožbe niso zmeraj upravičene, učenci si namreč želijo pridobiti predvsem učiteljevo pozornost.

Besagova (ibid.) iz številnih raziskav navaja tudi lastnosti nasilneža, za katerega pravi, da je najbolj opazna njegova agresivnost. Pogosto so nasilneži nasilni do vrstnikov kot tudi do odraslih; staršev, učiteljev. Zanje je značilna impulzivnost in močna potreba po obvladovanju drugih. Imajo bolj pozitivna stališča do nasilja. Ne morejo se vživeti v drugega in nimajo občutkov krivde. Običajno imajo dobro samopodobo. Gojijo dobro mnenje o sebi: da so sposobni, vplivni, uspešni. Fantje nasilneži so večinoma telesno močnejši od drugih fantov, še posebej do žrtve. Na najstnike imajo vpliv, odlikujejo jih tudi vodstvene spretnosti. V vsakem položaju se dobro znajdejo, smisel za humor jim ni tuj. Vsi telesno močni fantje seveda ne postanejo nasilneži, res pa je, da je telesna moč dokaj priljubljena lastnost med njimi. Deklice se odločajo za manj opazne, bolj potuhnjene oblike nadlegovanja, npr. obrekovanje, manipuliranje, izolacija. Včasih rade pretiravajo, se hvalijo, vpijejo in dominirajo nad vrstnicami.

Za odkrivanje in preprečevanje nasilja med mladimi in nad njimi je vsekakor potrebno medinstucionalno sodelovanje vseh strokovnih ustanov; policije, tožilstva, sodišča, centrov za socialno delo, šole, zdravstva in tudi nevladnih organizacij. Zmotno je misliti, da lahko posamezna institucija sama opravi vse delo, to pa vodi v težave. Pogosto prihaja do problemov, ker posamezne institucije same »obravnajo« konkreten primer nasilja nad otrokom ali mladoletnikom, zaradi česar se to še nadaljuje. Glede na to, da je nasilje vsako dejanje ali opustitev, ki škoduje življenju, fizični ali psihični nedotakljivosti osebe, ter glede na to, da so otroci upravičeni do posebnega varstva družine pred vsemi oblikami zatiranja, bi morali vsi, ki obravnajo nasilje nad otroki oziroma mladoletniki, svoje delo opravljati z visoko stopnjo strokovnosti in profesionalnosti. Zato pa bi v Sloveniji (že sedaj) prav gotovo potrebovali enotna določila oziroma konkretna navodila in pravila, ki bi določala ukrepanje in ravnanje vseh institucij (policije, CSD, zdravstva, šolstva) ob odkritju nasilja v šoli ali zunaj nje, nad mladoletniki in med njimi. Prepogosto prihaja do hujših posledic nasilja zaradi tega, ker pristojne institucije, ki se ukvarjajo z nasiljem, niso opravile svojega dela ali pa ga niso opravile dovolj strokovno in do konca. Verjeti žrtvam nasilja in jim pomagati pa mora postati pravilo (Čelesnik in Bobnar 2004: 135–136).

Veliko vlogo pri socialni konstrukciji agresivnosti oziroma nasilja imajo mediji. Ti prav tako lahko določena nasilna dejanja »naredijo« sprejemljiva in legitimna, druga pa nesprejemljiva. Mediji lahko v javnosti ustvarjajo tudi stališča o nasilju, kaznovalni politiki itd. Po drugi strani lahko mediji na primer nasilje v družini oziroma nasilje v partnerskem odnosu konstruirajo kot problem individualne psihologije oz. individualne socialne patologije in primere nasilja v celoti izvzamejo iz strukturnih razmerij moči. Psihološke definicije nasilja in agresivnosti se večinoma ne ukvarjajo z morebitno spornostjo »pozitivne « agresije – zaradi njene vloge pri reprodukciji družbenih odnosov. Zato tudi kritično ne nastopajo zoper »sprejemljivo agresivnost ali nasilje«, ki ga vsakokratna družba in kultura uporabljata za to, da svoje člane socializirata in akulturirata po svojih merilih. Socializacija in akulturacija pa sta v svojem bistvu nasilna procesa, upiranje tem mehanizmom pa je pogosto zatrito kot marginalno, deviantno, patološko, »destruktivno agresivno« ali kakor koli odklonsko (Koren et al. 2008).

1.3. INTERNET

Internet ali medmrežje (mednarodni izraz internet je skrajšan iz angleške besede »internet-network«) je v splošnem smislu računalniško omrežje, ki povezuje več omrežij. Kot lastno ime je internet javno razpoložljiv mednarodno povezan sistem računalnikov skupaj z informacijami in uslugami za uporabnike. Sistem uporablja način paketno preklopljivih komunikacijskih protokolov TCP/IP. Tako se največje medmrežje enostavno imenuje internet. Spretnost povezovanja omrežij na ta način se imenuje internetno delovanje. V širšem izražanju se internet velikokrat nanaša na storitve, kot so svetovni splet (WWW), elektronska pošta in neposredni klepet (online chat) (Wikipedia 2016: Internetna povezava je navedena kot vir 1).

Kaplan in Haenlein (2010: 61) socialni medij definirata kot skupino spletnih aplikacij, ki temeljijo na ideološkem in tehnološkem temelju spleta 2.0. Le-ta omogoča oblikovanje in izmenjavo vsebin, ki jih ustvarjajo uporabniki sami. Mednje štejemo tudi spletna socialna omrežja.

Internet je globalni fenomen – dostopen je skoraj v vseh državah sveta, na zahtevo kadarkoli in komurkoli, ki ima računalnik, ustrezno programsko opremo, modem in telefonsko povezavo (Bogataj - Jančič 2008: 54).

Svetovni splet postaja prostor, kjer se uporabniki družijo in med seboj komunicirajo, hkrati pa prinaša dobre in slabe strani. Na eni strani tehnologija omogoča, da ljudje najdejo in spoznajo prijatelje tudi na drugi strani sveta, ali ohranijo stike kljub velikim razdaljam, kar je seveda prednost. Na drugi strani pa mladi ljudje današnjega časa izgubljajo socialne veščine in zdrave navade v realnem življenju in tehnologije širijo vrzel nerazumevanja med starimi in mladimi (Zajeda 2010: 24).

Danes internet podpira skoraj vse oblike človeške interakcije, še več, tradicionalnim načinom komuniciranja daje nove razsežnosti ali poraja celo nove načine komuniciranja. Še zlasti je nepogrešljiv za zabavo, raziskovanje, izobraževanje, politiko in seveda za hitro naraščajočo svetovno trgovino ter družbeno komuniciranje sploh (Bogataj-Jančič 2008: 53).

Internet ima veliko pozitivnih lastnosti. Vpliva na socialno vključitev posameznika v družbeni razvoj, postal je namreč osnova razvoja in dela. Prav tako vpliva na osebnosti,

kulturni in intelektualni razvoj. Omogoča namreč izobraževanje, širjenje znanja, dostop do številnih informacij, spoznavanje sveta, kultur, navezovanje in ohranjanje stikov z drugimi itd. (Šalamon 1998: 101–1).

1.3.1. Spletna socialna omrežja

Najprej je potrebna definicija, kaj je socialno omrežje nasploh. »Socialno omrežje pomeni povezavo posameznika z drugimi ljudmi v njegovem okolju. Pri tem ločimo neformalna socialna omrežja, ki vključujejo stike z družino, sorodstvom, sosedi in prijatelji, na katere se lahko človek v primeru potrebe opre, in formalna socialna omrežja. Med formalna socialna omrežja spadajo vsi formalizirani stiki posameznika z njegovim okoljem. Socialno delo je po eni strani umerjeno na spodbujanje, ohranjanje obstoječih neformalnih, primarnih socialnih omrežij kot pomembnih virov pomoči ljudem v njihovem življenjskem okolju, po drugi strani pa socialni delavci razvijajo formalna socialna omrežja, s katerimi zagotavljajo potrebne socialne storitve« (Milošević Arnold, Poštrak 2003: 23).

Posameznik pa ima možnost izoblikovanja socialnega omrežja tudi na spletu, kjer je veliko več možnosti komuniciranja z različnimi ljudmi kot tudi s prijatelji, ki so fizično zelo oddaljeni.

Strani spletnih socialnih omrežij omogočajo uporabnikom deljenje idej, aktivnosti, dogodkov in interesov znotraj svojih individualnih omrežij – zagotavljajo sredstva za interakcijo med uporabniki preko interneta (elektronska pošta, takojšnje sporočanje), brez konvencionalnih omejitev materialnih resursov, bližine in začasnosti. (Wikipedia 2015: Spletno socialno omrežje povezave je navedeno kot vir 2).

Spletno socialno ali družbeno omrežje je velika spletna stran, ki gosti skupnost uporabnikov ter poenostavi komunikacijo med temi uporabniki. Spletna socialna omrežja dajejo uporabnikom možnost, da med seboj delijo izkušnje in mnenja s pomočjo posodobitev statusov. Statusi so kratka tekstovna sporočila, dostopna za javno ogledovanje vsem, ki so prijatelji neke osebe na tej spletni strani. Na svetovnem spletu obstaja veliko spletnih socialnih omrežij. Nekatera, na primer LinkedIn in Flixter so posvečena določenim temam ali skupnostim. Druga, kot so na primer Facebook in Google+ pa so širše zastavljena. Ta splošna socialna omrežja olajšajo skupnostim, da se znotraj splošnega omrežja posvečajo specifičnim temam (Miller 2011: 8).

V Sloveniji je uporaba spletnih socialnih omrežij, kot sta recimo Facebook in My Space, med mladostniki zelo razširjena. Na spletnih družbenih omrežjih ima okoli 76 % slovenskih otrok in mladostnikov svoj profil. V starosti od 9 do 10 let jih ima svoj profil 47 %, med tistimi, ki so stari od 11 do 12 let pa 67 %. Svoj profil ima tudi 89 % mladostnikov, starih med 13 in 14 let, in 92 % tistih, ki so stari od 15 do 16 let (Jerman Kuželički 2012, v Pečjak 2014: 18).

Glavni atribut spletnih socialnih omrežij je nudenje posamezniku možnost ohranjanja stikov z ljudmi, ki jih morda sicer ne bi videl nikoli več. Po drugi strani pa lahko s pomočjo spletnih socialnih omrežij posameznik gradi novo, obsežnejšo mrežo poznanstev in pridobiva nove prijatelje. Vsi ti spletno zgrajeni odnosi oz. omrežja zajemajo ogromno število uporabnikov interneta, katerih članstvo (partipacija) ni trdno – »je izjemno tekoče, z nizkimi socialnimi stroški, povezanimi z vstopom ali izstopom (Wikipedia 2015: Spletno socialno omrežje, povezava je navedena kot vir 2).

Koncept spletnega socialnega omrežja bi lahko definirali kot uporabo različnih orodij za povezovanje s posamezniki in skupinami ter ustvarjanje neke vrste virtualne skupnosti. Virtualne skupnosti tvorijo uporabniki, ki preko računalnika kot komunikacijskega medija zaradi različnih motivov komuniciranja se med seboj povezujejo na najrazličnejše načine, kot so pošiljanje elektronske pošte, prisotnost na spletnih socialnih omrežjih, vključevanje v novičarske skupine, sodelovanje v klepetalnicah idr. (Boyd in Ellison 2007 v Tribušon 2009: 33).

Nekatera spletna socialna omrežja temeljijo na že obstoječih socialnih omrežjih, druga pa omogočajo različnim uporabnikom, ki se v realnem svetu ne poznajo, da se povežejo zaradi skupnega interesa, političnega prepričanja ali dejavnosti (Boyd in Ellison 2007). Spletno socialno omrežje nudi uporabnikom različne načine komuniciranja. Omogoča izmenjavo tako zasebnih sporočil med znanci kot tudi komunikacijo na celotni socialni mreži uporabnikov (Tribušon 2009: 33).

Socialna omrežja so prav tako pomemben dejavnik, ki vpliva na zdravje. Pripadnost socialnim omrežjem, v katerih potekata komunikacija in medsebojna opora, omogoča ljudem občutek, da so sprejeti in cenjeni. To pa ima lahko močne pozitivne učinke na posameznikovo zdravje (Pahor, Hlebec 2006: 176).

Vedno večji del družabnega življenja ljudi se odvija v virtualnem svetu, na svetovnem spletu, ki – poleg mnogih pozitivnih stvari – prinaša tudi zmedo in nevarnosti, saj se na njem vsakdo lahko predstavlja z izmišljeno identiteto. Tako se nikoli ne ve, kdo se skriva pod uporabniškim imenom, po drugi strani pa se tisti, ki svoje identitete ne krijejo pod lažno, izpostavljajo neznanskemu tveganju, da bodo njihovi podatki prišli v roke nepridipravov, ki jih bodo zlorabili. Skratka, gre za sistem zank in pasti, ki pa se jim je mogoče izogniti (Pirc Muser in Rupnik 2008, povezava je navedena kot vir 3).

1.3.2. Nevarnosti na spletu

Najbolj izpostavljeni v internetu so prav otroci oziroma mladoletniki. Zanje obstajajo pri uporabi interneta naslednje večje nevarnosti:

- Neprimeren material. To je najpogostejša nevarnost uporabe interneta, saj obstaja neprimeren material na skoraj slehernem omrežju. To je lahko seksualna, pornografska, pedofilska ali kakšna druga neprimerna vsebina.
- Vznemirjanje. Uporaba elektronske pošte, novičarskih ali pogovornih skupin je lahko zelo nevarna, če otrok ali mladoletnik sodeluje v njih brez vednosti staršev. Pri sodelovanju na teh področjih je treba zadržati čim več skrivnosti o sebi in svoji družini. Še posebej so v nevarnosti otroci in mladoletniki zaradi velikega porasta pedofilije na internetu.
- Legalnost in denar. Otroci najpogosteje ne vedo, kakšne so lahko denarne, predvsem pravne posledice v primeru, da kdorkoli v omrežju odkrije številko kreditne kartice njihovih staršev ali se kakorkoli odloči za nakup, četudi bi kakor koli ponaredil njihovo privolitev.
- Vdor v zasebnost. Nikoli naj ne odkriva svoje starosti, kraja bivanja, telefonskih števil ali kakršnih koli podatkov, ki predstavljajo kakršno koli nevarnost, da bi kdorkoli te podatke izkoristil.
- Mamila, alkohol, tobačni izdelki in druge nevarnosti. Veliko omrežnih strani v internetu priporoča ali zagovarja uporabo mamil, alkohola, tobaka in raznih drugih nevarnosti, ki bi lahko otroka kakor koli spodbudile k uporabi le-teh.
- Igre na srečo. Na internetu je veliko iger na srečo, ki na različne načine spodbujajo uporabnike interneta. Čeprav gre na začetku za zabavo, kasneje postane to resnična nevarnost (Šalamon 1998: 37-38).

Z naraščanjem uporabe interneta se pojavljajo nove nevarnosti, ki ogrožajo varnost osebnih podatkov, ki jih hranimo na računalnikih, mobilnih napravah. V okviru skrbi za varnost pri uporabi interneta je tako največ oseb, ki so uporabljale internet v zadnjih 12 mesecih (starih 16–74 let), omejevalo pri posredovanju osebnih podatkov v spletna družabna ali profesionalna omrežja ali jih je od tega celo odvrnilo, in sicer 25 %. 24 % teh uporabnikov interneta je skrb za varnost odvrnila od spletnega nakupovanja, 18 % od uporabe bančnih storitev (npr. od urejanja bančnega računa), 10 % od prenašanja programske opreme, glasbe, video ali drugih podatkovnih datotek, 7 % od komuniciranja z javnimi ustanovami prek interneta in 5 % od dostopanja do interneta prek mobilnih naprav z brezžično mobilno povezavo zunaj doma (Republika Slovenija, Statistični urad 2015: Uporaba interneta v gospodinjstvih in pri posameznikih, povezava je navedena kot vir 4).

1.3.3. Spletno nasilje

Bullying oziroma medvrstniško nasilje, ki se dogaja na spletu, v angleščini poimenujejo kot »Cyberbullying«.

Zaviršnik (2013: 434) navaja, da v Evropskem raziskovalnem programu COST (European Cooperation in Science and Technology) cyberbullying oziroma kibernetško nadlegovanje definiramo kot:

- agresivno in namerno dejanje,
- dejanje, ki ga izvaja skupina ali posameznik,
- dejanje, storjeno s pomočjo elektronskih oblik komuniciranja, največkrat interneta, in z mobilnimi telefoni,
- dalj časa trajajoče ali ponavljajoče se dejanje,
- dejanje zoper žrtev, ki se ne more zlahka braniti.

Je prikrito psihološko nasilje, izvajano po elektronskih medijih (Shariff in Gouin 2005, v Zaviršnik 2013: 434). Je ponavljajoče se in sovražno vedenje posameznika ali skupine, ki vključuje uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije z namenom škodovati drugemu (Belsey 2005, ibid.: 434). To ustrahovanje večinoma poteka po elektronski pošti, na obrekljivih spletnih straneh, ki namerno podpirajo takšno vedenje, in prek mobilnih telefonov (Shariff 2008). Je psihično in socialno povzročanje bolečin, in ker to nasilje nima fizičnega elementa, se zato psihično nasilje hitreje stopnjuje. Nasilnež torej z namenom, da

prizadene žrtev, namesto fizičnega napada stopnjuje psihično nasilje, kar ga pripelje do želenega učinka (Dekleva 2002) (Zaviršnik 2013: 434).

Zaviršnik (2013: 435) opredeli, v čem se cyberbullying razlikuje od »običajnega« nadlegovanja. Tradicionalnim kriterijem nadlegovanja – naklepu, ponavljanju in nesorazmerju moči – avtorji dodajajo kriterij anonimnosti in publicitete (Nocentini et al. 2010, ibid). Anonimnost se pojavi takrat, ko žrtev pozna storilca, kar je pri tradicionalnem nadlegovanju redko (na primer zgolj pri posredni obliki nadlegovanja kot je širjenje govoric), kar poveča frustracije in nemoč žrtve (Slonje in Smith 2008, ibid.). Ker internet omogoča selektivno anonimnost – selektivnost, ki jo nadzoruje napadalec, ima kibernetiski nadlegovalec večjo moč: svoje aktivnosti razkrije svojim »pomembnim drugim«, hkrati pa identiteto zakrije žrtvi in zmanjša svoj strah pred povračilom (Konig et al. 2010, ibid.).

2. PROBLEM

Mladostništvo je občutljivo obdobje, veliko je raznih vplivov, ki zaznamujejo in sooblikujejo osebnost posameznika. Doživljanje mladostništva ali adolescence se iz generacije v generacijo spreminja, kar je posledica predvsem družbenih in kulturnih sprememb, razvoja okolja, tehnologije ter vpliva medijev. Pred več desetletji mladi niso poznali spletne komunikacije ali družbenih medijev in odnosi so se razvijali drugače kot se danes, ko je vpliv tehnologije in medijev večji. Internet je postal nekaj vsakdanjega, veliko nas ga uporablja tako pri delu kot tudi v zasebnem življenju. Poleg vseh pozitivnih vidikov interneta ter družbenih medijev pa se je treba zavedati vseh negativnih učinkov, nevarnosti, ki lahko prežijo na posameznika.

Medvrstniška spletna komunikacija na družbenih medijih v zadnjih nekaj letih konstantno narašča. Prav tako redno nastajajo nova omrežja, kjer je možna komunikacija, spoznavanje novih ljudi, druženje ter deljenje zasebnosti med prijatelji ali javnostjo. Vse prednosti lajšajo komunikacijo in druženje, a hkrati omogočajo možnost spletnega nasilja. Nasilja na spletu je lahko deležen vsak, ki deluje na raznih spletnih omrežjih, vendar so v povprečju mladi bolj aktivni na družbenih medijih in zaradi tega je več možnosti, da so deležni nasilja. Hkrati pa so mladi v občutljivem obdobju, kjer jih lahko medvrstniško nasilje na spletu zaznamuje.

Cilj raziskave je opredeliti, kateri so tisti družbeni mediji, ki so pri anketirancih najbolj priljubljeni. Prav tako pa želim izvedeti, če so anketiranci že doživeli nasilje na družbenih medijih, kdo je bil povzročitelj ter kakšno nasilje so oživeli, katere oblike nasilja so najpogostejše. Namen je številčno opredeliti, koliko in kakšno nasilje se dogaja v Sloveniji med mladimi.

Za to raziskavo sem se odločila, ker tudi sama spadam med del družbenih medijev in se zavedam nevarnosti, na katere lahko naletijo mladi, predvsem zato, ker ko sem sama vstopala v spletno komunikacijo, nisem poznala nevarnosti, ter tudi, kako pomagati v primeru nasilja na spletu. Socialno delo je lahko tisti podporni dejavnik, ki je v pomoč mladim, zato so tudi pomembni rezultati moje raziskave. Rezultati lahko dajo socialnemu delavcu delni vpogled, kakšno nasilje se lahko zgodi na družbenih medijih, in s tem pridobi dodatna znanja, ki so mu v pomoč pri delu z mladimi oziroma osebami, ki so žrtve spletnega nasilja.

2.1. HIPOTEZE

H₁: Več kot polovica anketirancev je že doživela zmerjanje na družbenih medijih.

H₂: Anketiranci, ki so bolj aktivni na družbenih medijih, so tudi večkrat že doživeli zmerjanje na spletu.

H₃: Večje število anketirancev bi se v primeru spletnega nasilja na družbenih medijih obrnilo po pomoč na prijatelje.

H₄: Najpogostejša oblika nasilja na družbenih medijih med anketiranci je zmerjanje.

3. METODOLOGIJA

3.1. VRSTA RAZISKAVE

Raziskava je kvantitativna, saj sem zbirala številčne podatke in jih prav tako tudi kvantitativno analizirala. Raziskava je glede na stopnjo v procesu spoznavanja deskriptivna oziroma opisna, ker je namen raziskave količinsko (kvantitativno) opredeliti osnovne značilnosti proučevanega pojava, ali ugotoviti obstoj zveze med dvema ali več pojavi. Ker sem zbrala novo gradivo s spraševanjem, je raziskava glede na odnos do neposrednega izkustvenega gradiva izkustvena oziroma empirična.

3.1.1. Spremenljivke

Spremenljivke, ki so me zanimale, so:

- spol,
- starost,
- včlanjenost v družbene medije,
- zaščita, vidnost osebnega profila,
- aktivnost na družbenih medijih,
- doživljanje zmerjanja na družbenih medijih,
- vdor v osebni profil,
- nadziranje s pomočjo družbenih medijev,
- ponižanje na družbenih medijih,
- širjenje laži na družbenih medijih,
- izsiljevanje preko družbenih medijev,
- iskanje pomoči v primeru nasilja,
- udeležba na izobraževanju o varnosti na spletu.

3.2. MERSKI INSTRUMENT ALI VIRI PODATKOV

V raziskavi sem uporabila anonimni spletni anketni vprašalnik. Vprašalnik sem pripravila s pomočjo aplikacije Ika.si. Vprašalnik je sestavljen iz 13 vprašanj in 11 podvprašanj. Vsebuje 18 vprašanj zaprtega tipa, kjer je imel anketiranec izbiro odgovora, ter 6 vprašanj

odprtega tipa, kjer je imel anketiranec možnost prostega odgovora. Prva tri vprašanja so splošna, ostala pa se navezujejo na temo družbenih medijev in medvrstniškega nasilja.

3.3. OPREDELITEV ENOT RAZISKOVANJA

Moja populacija so mladi (fantje in dekleta) med 12. in 20. letom starosti na območju Slovenije. Ker je populacija velika, sem uporabila vzorec, in sicer neslučajnostni in priložnostni vzorec, ker niso imeli vsi člani populacije enake možnosti za sodelovanje.

3.4. ZBIRANJE PODATKOV

Zbiranje podatkov je potekalo s pomočjo spletne aplikacije <https://www.1ka.si>, kjer sem pripravila anketni vprašalnik. Preden sem povezavo do ankete delila, sem opravila manjšo pilotno raziskavo. Povezavo do ankete sem delila nekaterim prijateljem, da so jo rešili. Namen je bil, da sem ugotovila morebitne pomanjkljivosti oziroma nerazumevanje s strani anketirancev. Ko sem dobila pozitiven odgovor glede ustreznosti in razumljivosti ankete, sem povezavo do ankete javno delila. Povezavo do spletne ankete sem delila na različnih družbenih medijih ter prosila za pomoč tiste, ki so poznali mlade med 12. in 20. letom, ki so bili pripravljeni rešiti anketo. Povezava do ankete je bila odprta med 30. 5. in 5. 6. 2016, v tem času so imeli možnost rešiti anketo.

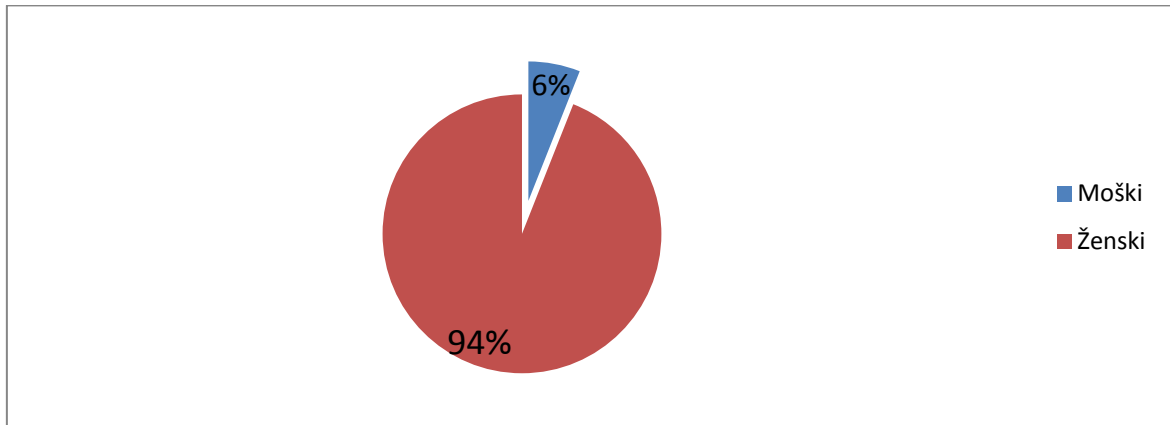
3.5. OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Pridobljene podatke sem obdelala kvantitativno s pomočjo programa aplikacije <https://www.1ka.si> ter Microsoft Office Excel. Preden sem začela z obdelavo, sem izključila 3 ankete, ki so bile delno izpolnjene. Izpolnjeno je bilo samo prvo vprašanje o spolu, kar ni prispevalo k rezultatom raziskave.

Podatke sem obdelala računalniško, izračunala sem odstotke vrednosti. Nato sem izdelala grafe za vsako vprašanje oziroma odgovor in tako v odstotkih prikazala rezultate. Vprašanja odprtega tipa sem obdelala ročno. Vse izjave sem izpisala, nato sem jih združila v smiselne kategorije. S pomočjo kategorij sem lahko tudi predstavila rezultate v odstotkih.

4. REZULTATI IN RAZPRAVA

4.1. SPOL ANKETIRANCEV

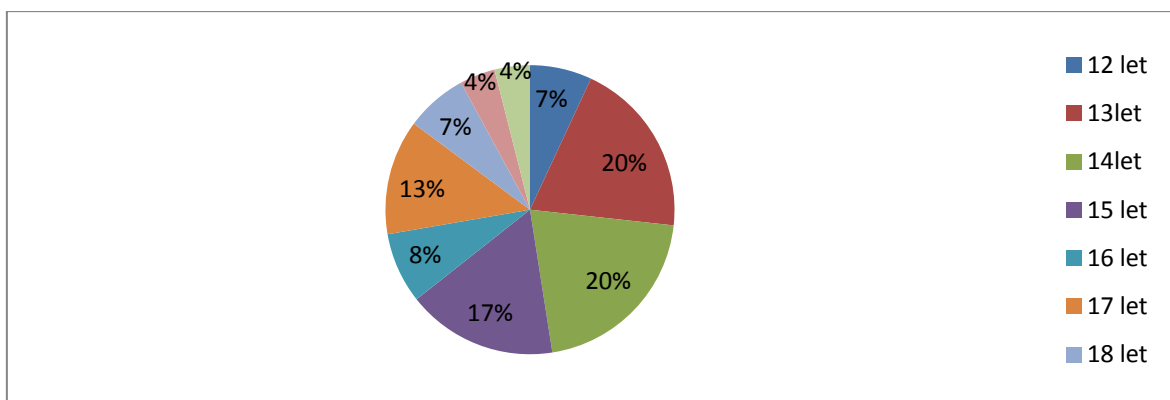

Graf 4.1: Spol anketirancev

Anketo je rešilo 189 oseb, od tega je bilo 12 moških, kar predstavlja 6 % vseh anketirancev, in 177 žensk, kar pa predstavlja 94 % anketirancev. Prevladuje število anketirancev ženskega spola, predvsem zato, ker sem povezavo za anketo delila na svojem osebнем družbenem mediju, kjer tudi prevladujejo prijatelji ženskega spola.

V moji raziskavi je predstavljeno predvsem mnenje ženskega spola, to je pogojeno s tem, da je izpolnilo anketo veliko več žensk. Velika verjetnost je tudi, da so ženske bolj izpostavljene nasilju na spletu oziroma jih samo nasilje bolj obremenjuje kot moške. Tega z raziskavo ne morem potrditi, saj nimam podatkov.

4.2. STAROST ANKETIRANCEV

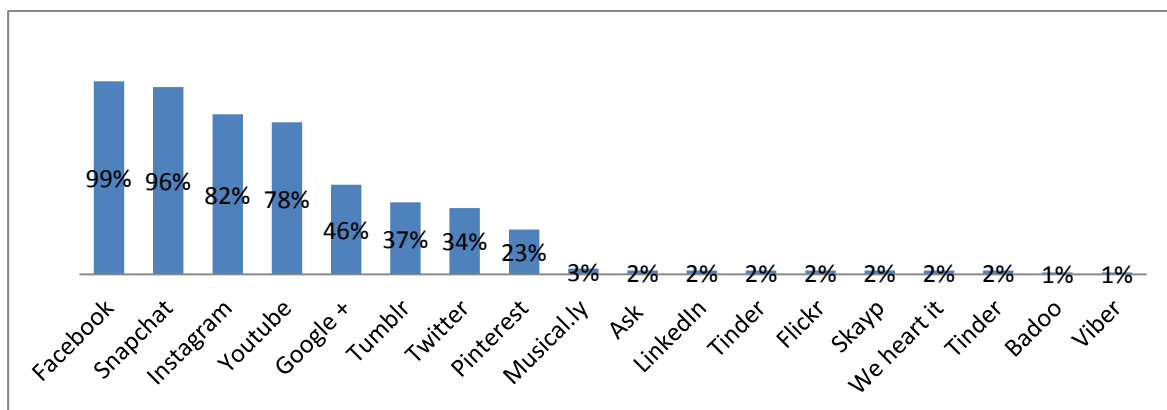
Graf 4.2: Starost anketirancev

V raziskavi je sodelovalo 189 oseb v starosti od 12 do 20 let. Od tega je bilo največ anketirancev starih 14 let, in sicer 21 %. Najmanj anketirancev je bilo starih 19 in 20 let, le 3 %.

Svojo populacijo sem omejila na 12 do 20 let. Dovoljena starost za prijavo na spletno socialno omrežje Facebook je 13 let, zanimalo pa me je tudi, koliko starih manj kot 13 let ni upoštevalo pogojev prijave. V raziskavi je sodelovalo 13 oseb, starih 12 let, od tega so vsi bili prijavljeni na družbeno omrežje Facebook.

Pri raziskavi sem se osredotočila na mlade, čeprav je lahko nasilje na internetu prisotno v vseh starostnih skupinah. Mladi so v povprečju bolj aktivni na družbenih medijih in so zaradi tega bolj izpostavljeni možnosti nasilja na spletu. Hkrati pa so lahko veliko hujše posledice za mladostnika, ne samo na njegovi samopodobi in samozavesti, ampak tudi na socialnem področju.

4.3. VČLANJENOST V DRUŽBENE MEDIJE

Graf 4.3: Včlanjenost anketirancev v družbene medije

Pod drugo je bilo opredeljeno:

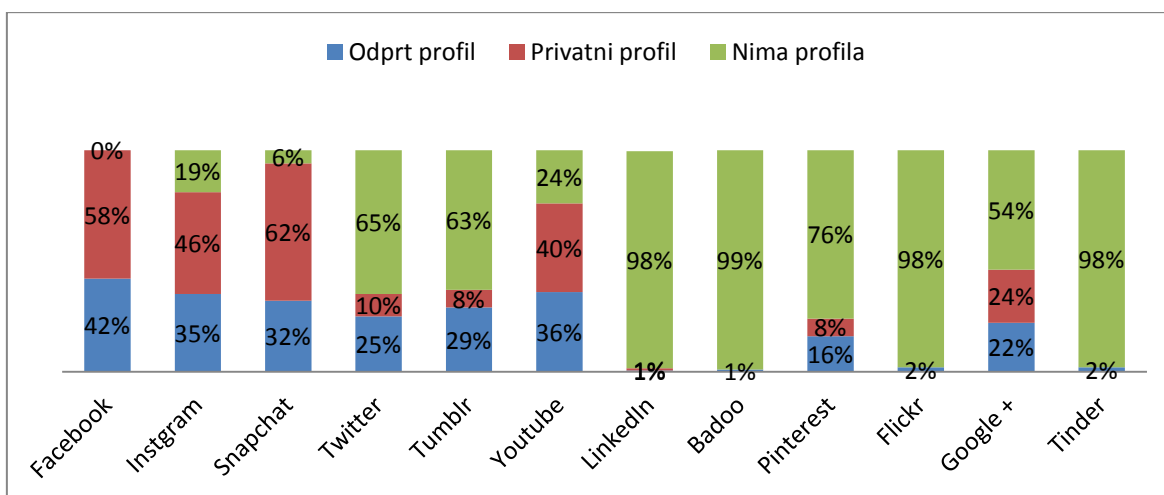
- Viber,
- Musical.ly,
- Skype,
- Weheart it,
- Ask.fm.

Skoraj vsi anketiranci so prijavljeni na družbenem omrežju Facebook, in sicer 188, kar predstavlja 99 % od 189, ki so izpolnili vprašalnik. Sledi Snapchat, kjer je prijavljenih 96 %, 181 anketirancev.

Najbolj priljubljena družbena omrežja mojih anketirancev so Facebook, Snpchat, Instagram in Youtube. Tudi na splošno so ta družbena omrežja zelo priljubljena drugje po svetu in imajo visoko včlanjenost. Hkrati se ta razpored vedno spreminja in prihajajo na trg novi družbeni mediji.

Glede na podatke na spletni strani Social Times (povezava dostopna na vir 6) je tudi po svetu najbolj priljubljen družbeni medij Facebook. Decembra 2015 so našteali 1.59 bilijonov registriranih uporabnikov. Kar je največ izmed vseh popularnih družbenih medijev, septembra 2015 je imel Instagram 400 milijonov uporabnikov, Twitter 320 milijonov, marca 2016. Vendar je potrebno upoštevati, da si ti podatki spreminjajo in leta v leto oziroma iz dneva v dan.

4.4. VIDNOST OSEBNEGA PROFILA

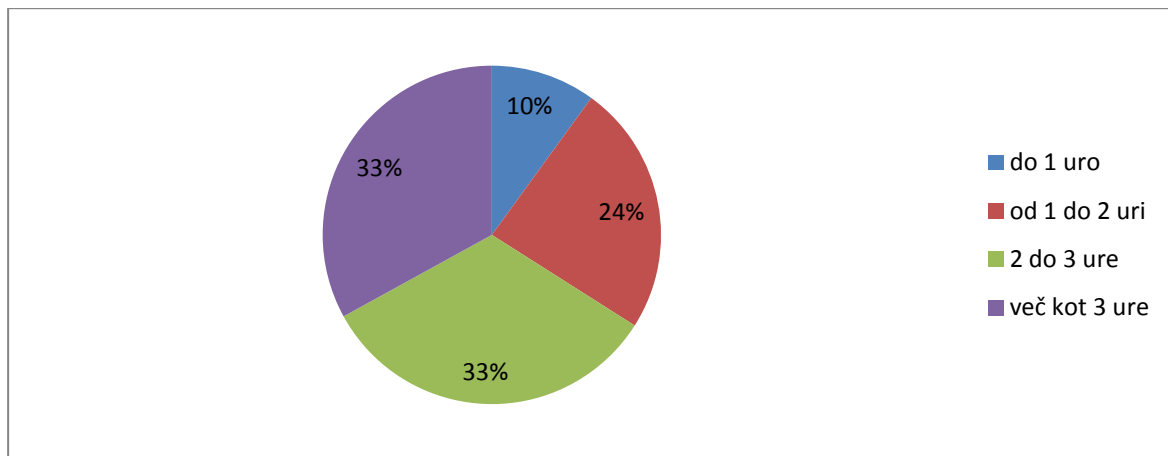
Graf 4.4: Zaščita, vidnost osebnega profila

Glede na to, katero možnost so anketiranci izbrali pri prejšnjem vprašanju (V katere družbene medije si prijavljen/a), so dobili vprašanje o zvezi zaščite, vidnosti osebnega profila. 188 anketirancev je označilo, da so člani družbenega medija Facebook, v povezavi s tem je 57 % vseh oseb navedlo, da imajo profil na Facebooku zaklenjen oziroma privatni profil, to predstavlja 108 oseb. Za 77 oseb pa je označilo, da imajo odprt profil oziroma

vsem viden, kar pa predstavlja 41 % anketirancev, ki so označili, da so prijavljeni na družbeno omrežje Facebook.

Velikokrat je lahko storilec nasilja na družbenih omrežjih neznanec oziroma ima ustvarjen lažni profil. V takšnih primerih je pomembno, kako zaščiten je osebni profil. V primeru odprtega profila lahko vsak vidi objave, slike, video ter lahko te podatke izkoristi v svoj prid. Odprtost osebnega profila lahko povzroči zlorabo osebnega profila. V primerjavi je zaklenjen profil bolj varen, če je uporabnik dosleden, komu dovoli dostopnost do profila.

4.5. AKTIVNOST NA DRUŽBENIH MEDIJIH

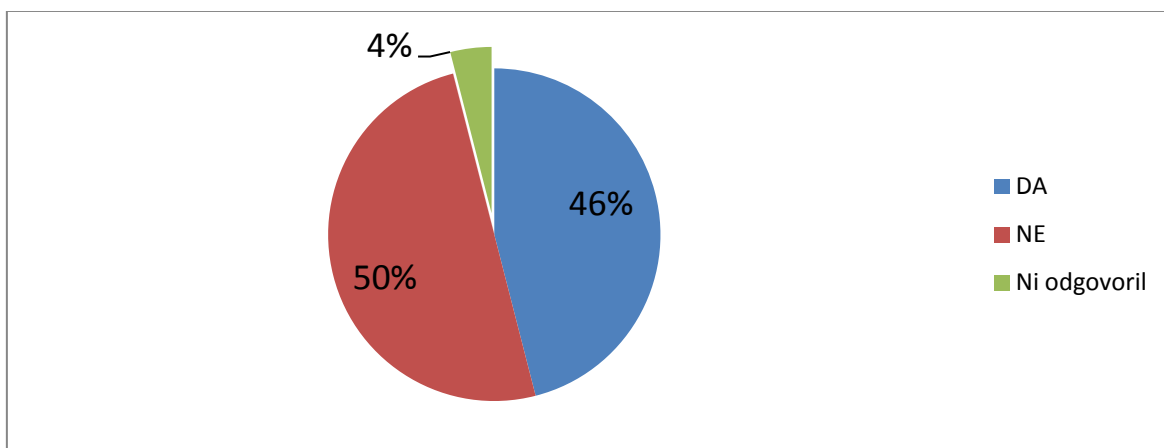

Graf 4.5: Aktivnost na družbenih medijih

Grafikon predstavlja opredelitev anketirancev, koliko povprečno na dan so aktivni na družbenih medijih. Sem spadajo komuniciranje, objavljanje, pregled statusov prijateljev ipd. Večina anketirancev je po več ur na dan aktivnih na družbenih medijih, 61 oseb, kar predstavlja 33 % anketirancev, je aktivnih na družbenih medijih od 2 do 3 ure na dan, prav tako je 33 % anketirancev aktivnih več kot 3 ure na dan.

Opazna je tudi povezava med anketiranci, ki so več kot 3 ure na dan aktivni na družbenih medijih in so doživeli zmerjanje. Anketiranci, ki so odgovorili na vprašanje, koliko časa so dnevno aktivni na družbenih medijih z več kot tri ure, je bilo 61. Od tega je 62 % označilo, da so že doživeli zmerjanje na družbenih medijih, 38 % pa še ni doživelo zmerjanja na družbenih medijih. Večja aktivnost povečuje možnost doživetja spletnega nasilja.

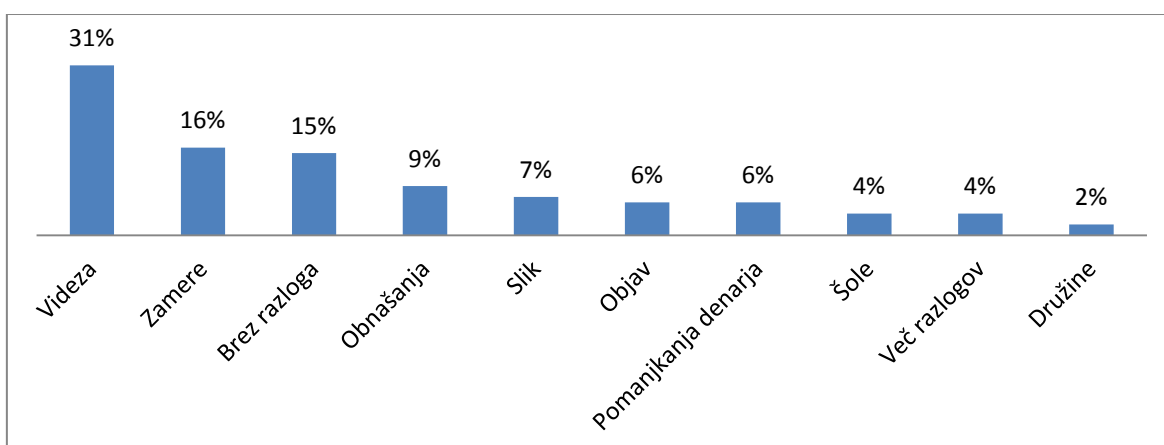
4.6. ZMERJANJE NA DRUŽBENIH MEDIJIH

Graf 4.6: Zmerjanje na družbenih medijih

Predstavljeno je, koliko anketirancev je že doživelo zmerjanje na družbenih omrežjih. Od skupaj 181 oseb, ki so odgovorile na vprašanje, je 87 oseb že doživelo zmerjanje, kar predstavlja 46 %.

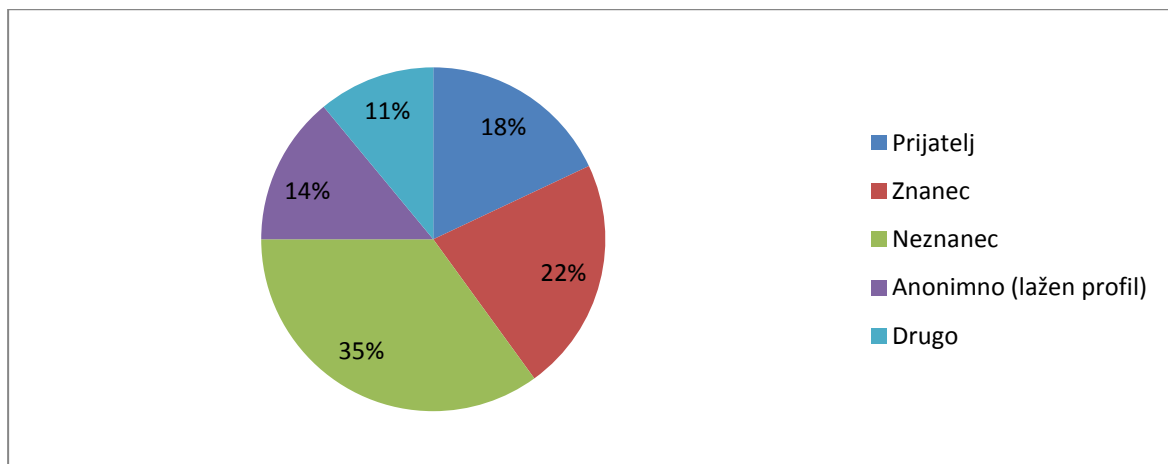
Zmerjanje je vrsta psihičnega nasilja, ki se lahko zgodi na družbenih medijih. V tem primeru je skoraj enakomerno razdeljena populacija med tistimi, ki so že doživeli zmerjanje, in tistimi, ki ga še niso doživeli. Pomembno je tudi, da pri tem upoštevamo, da ima vsak posameznik svojo definicijo pomena besede zmerjanje. V nekaterih primerih so navedene zmerljivke vsak dan in nekateri jim ne posvečajo veliko pozornosti, v drugih primerih pa se lahko zmerljivka zelo vtisne v spomin posameznika in vpliva na njegovo samozavest in na nadaljnje objavljane in delovanje na družbenih medijih.

Graf 4.7: Razlogi za zmerjanje

Največkrat so anketiranci doživeli zmerjanje zaradi osebnega videza, kar 31 % oziroma 27 izjav. Pod kategorijo videz so spadali odgovori, kot so zaradi debelosti, mozoljev, presuhosti, nove pričeske ipd. 13-krat je bil tudi naveden odgovor, da so bili zmerjani brez razloga. Zmerjanje pa so tudi doživeli zaradi slik oziroma objav na družbenih medijih.

Velika prednost družbenih medijev je omogočanje komunikacije s prijatelji in spoznavanje novih ljudi, hkrati pa se posameznik izpostavlja neznancem in s tem tudi možnostim nasilja na spletu. Kadar je mladostnik napaden zaradi svoje zunanosti, lahko to pusti velike posledice, čeprav v tistem trenutku niso tako vidne, kar ne pomeni, da niso pomembne.

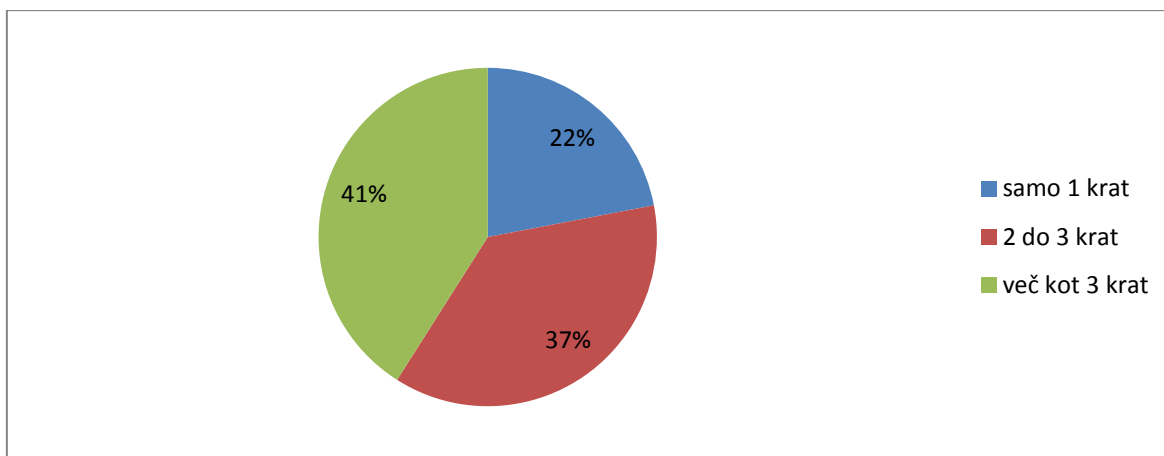
Graf 4.8: Kdo jih je zmerjal

Kot drugo je bilo opredeljeno:

- sošolci,
- sovražnik,
- odvisno od situacije.

87 oseb je na vprašanje, če so že doživeli zmerjanje na družbenih omrežjih, odgovorilo z DA, od tega je 79 oseb odgovorilo na vprašanje, kdo jih je zmerjal. Anketiranci so največkrat doživeli zmerjanje s strani neznancev.

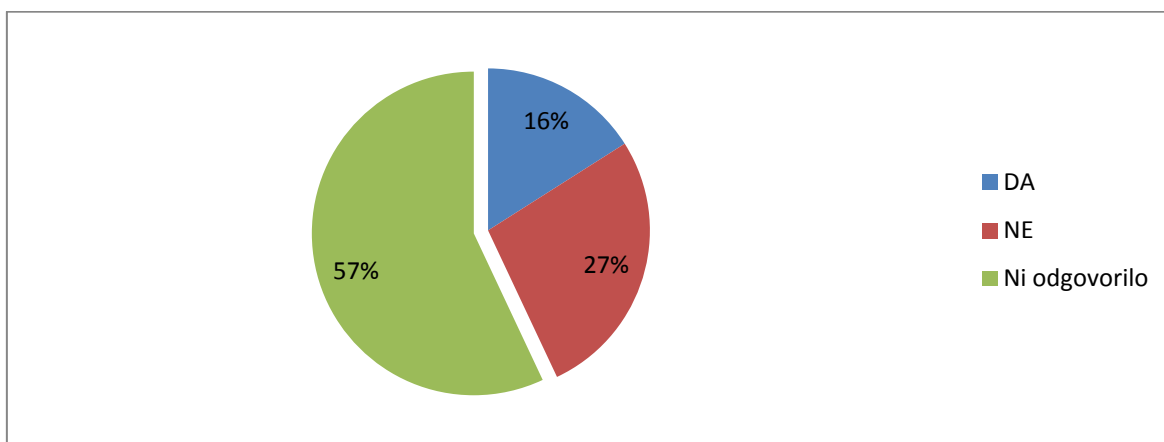
Prednost družbenega omrežja je spoznavanje novih ljudi, kar pa je lahko tudi nevarnost, saj ne vidimo niti ne poznamo osebe, s katero se pogovarjamo, niti ne vemo, kako lahko izkorišča pridobljene podatke. Posameznik pa lahko doživi zmerjanje tudi od osebe, ki jo pozna, toda uporabnik ustvari lažen profil. Možnost anonimnosti lahko tudi naredi nasilje hujše, saj ima storilec občutek varnosti.

Graf 4.9: Kolikokrat so doživeli zmerjanje

79 je odgovorilo na vprašanje. Najmanj oseb je navedlo, da je do zmerjanja prišlo le enkrat, in sicer le 18 oseb, večina anketirancev je navedla, da je do zmerjanja prišlo več kot trikrat. Na vprašanje je odgovorilo 41 % anketirancev,

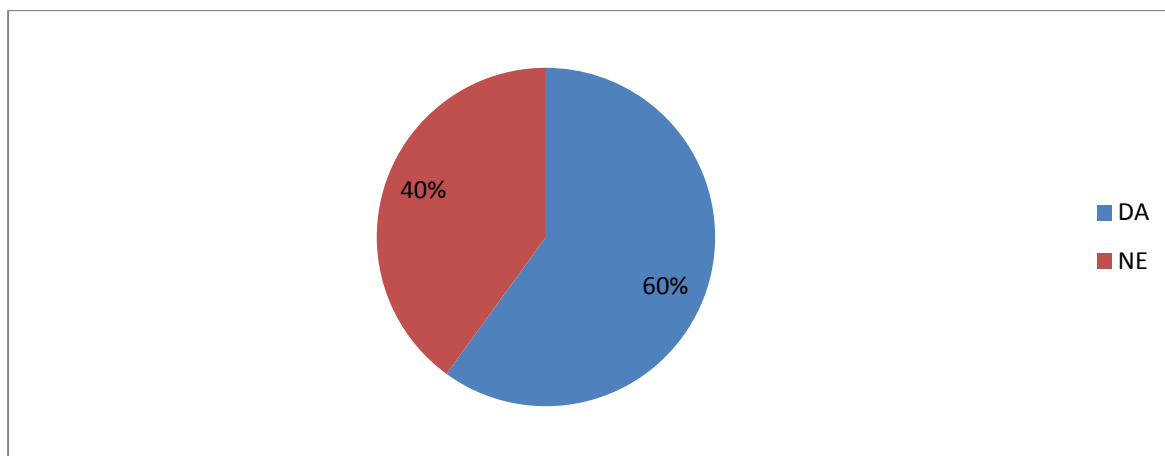
4.7. VDOR V OSEBNI PROFIL

Graf 4.10: Vdor v osebni profil

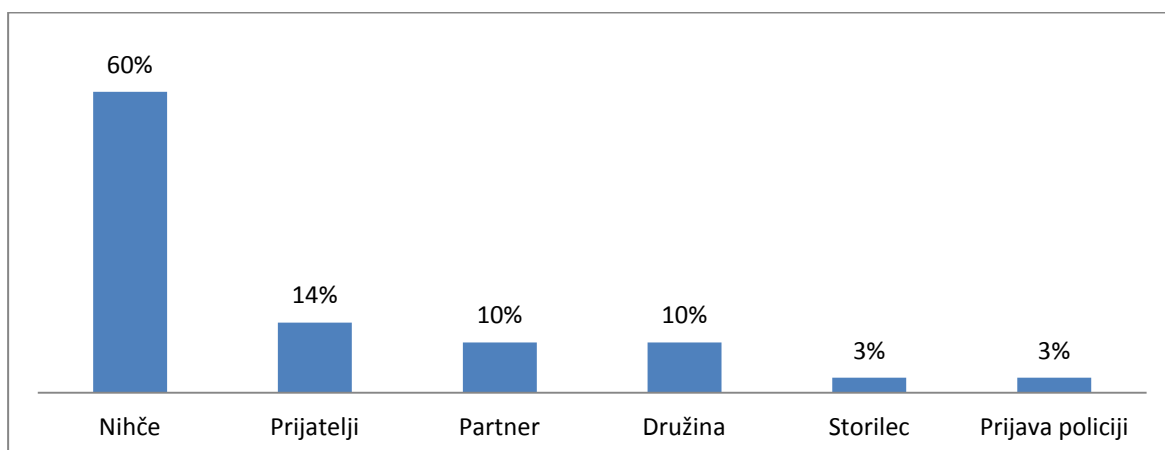
Veliko anketirancev ni odgovorilo na to vprašanje, in sicer 57 %. Med vsemi anketiranci je 16 % oseb že doživelo vdor v osebni profil.

Za zaščito osebnega profila je predvsem pomembno zavarovanje s primernim geslom. Pomembno je zaščititi svoj profil zaradi osebnih podatkov, ki so dostopni. Storilec ima z dostopom do osebnega profila tudi dostop do posameznikovih prijateljev in zasebnih sporočil.

Graf 4.11: Poznavanje osebe, katera je vdrla

Sledilo je vprašanje za anketirance, ki so na prejšnje vprašanje (Ali so že doživeli vdor na osebni profil) odgovorili z DA, če so poznali osebo, ki je vdrla. Večina anketirancev, 60 %, je poznala osebo.

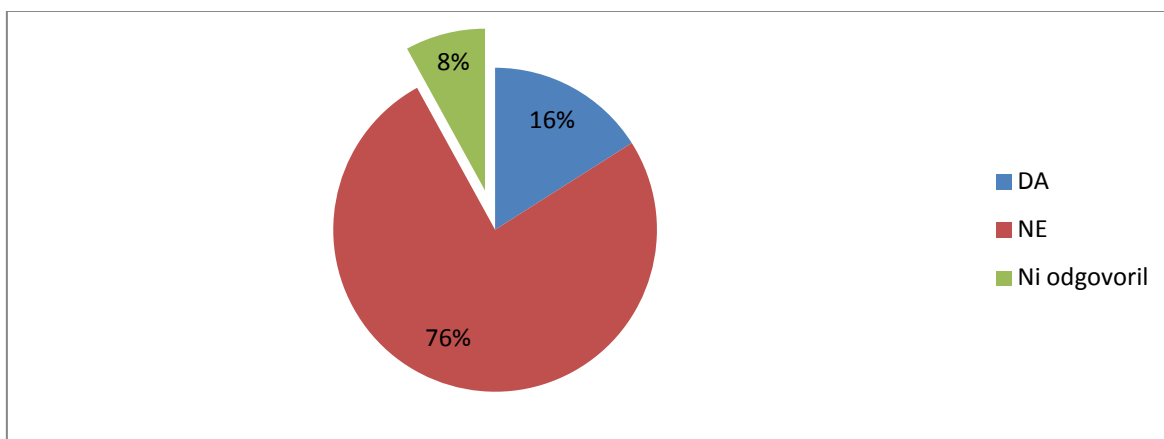

Graf 4.12: Pomoč v primeru vdora

Največkrat so anketiranci sami rešili situacijo z vdorom, 18 oseb je samih rešilo problem, se pravi 60 %. Zanimiv je tudi odgovor anketiranca, da so primer prijavili policiji, ki pa ni ukrepala.

Zakonsko je nasilje na družbenih medijih zelo slabo urejeno, predvsem zato, ker je težko izslediti storilce in jih kazensko ovaditi. Tudi ob prijavi policiji le-ta nima veliko možnosti izslediti storilca, velikokrat pa so storilci mladoletne osebe.

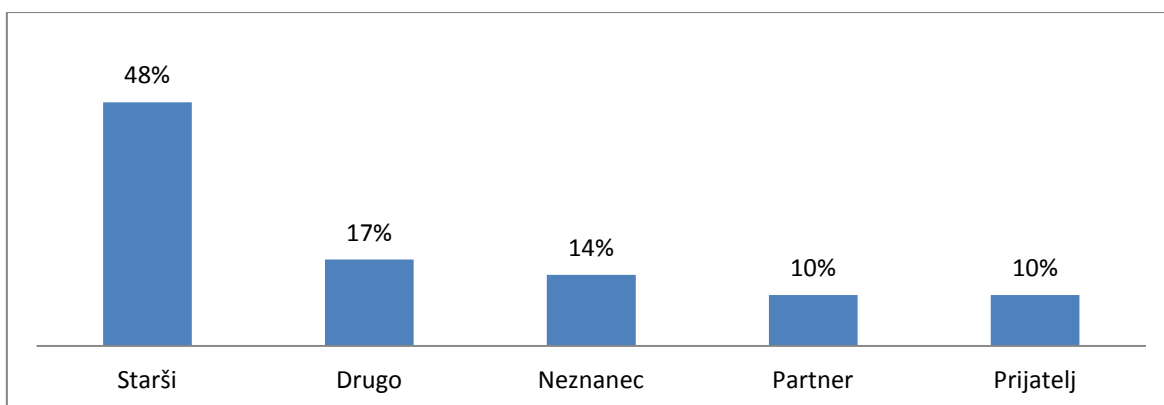
4.8. NADZOROVANJE S POMOČJO DRUŽBENIH MEDIJEV

Graf 4.13: Nadzorovanje s pomočjo družbenih medijev

Le 16 % anketirancev je že doživelo nadziranje s pomočjo družbenih medijev, to predstavlja 29 oseb.

V veliko pomoč so lahko družbeni mediji pri nadziranju posameznikov, ki velikokrat tega ne opazijo. Storilec lahko sledi, kje se določena oseba nahaja, s kom se družijo, katere stvari so ji všeč, kaj si želi, kdo so njeni prijatelji. Zgodilo se je že tudi, da so delodajalci nadzirali, kaj so delali delavci med delovnim časom na družbenih medijih.

Graf 4.14: Kdo je nadzoroval s pomočjo družbenih medijev

Kot drugo je bilo opredeljeno:

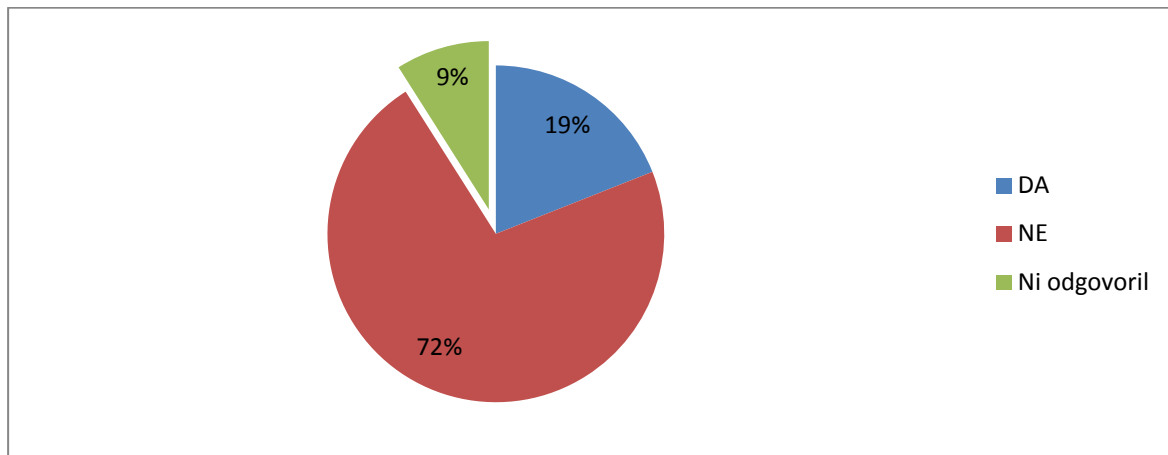
- trener,
- sorodnik,
- prijatelj očeta,

- partner in starši,
- starši prijateljice.

Tisti anketiranci, ki so opazili nadziranje s pomočjo družbenih medijev, so se tudi opredelili, kdo jih je nadziral. Največkrat so doživeli nadziranje s strani staršev, to je 14 oseb oziroma 48 %.

Težko je opaziti nadziranje na družbenih medijih, saj za to ni dokazov. V takšnih primerih je pomembno, da je vsak posameznik premislil, kaj o sebi želi razkriti prijateljem, neznancem.

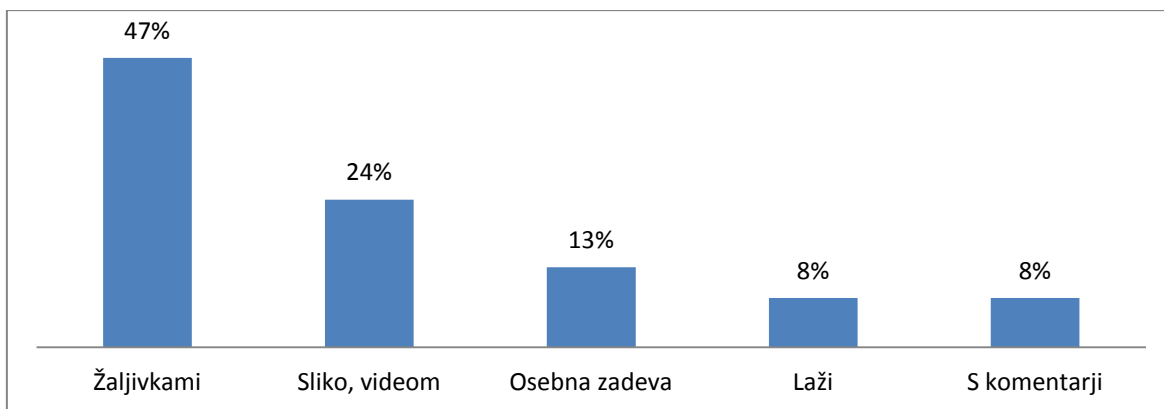
4.9. PONIŽANJE NA DRUŽBENIH MEDIJIH

Graf 4.15: Ponižanje na družbenih medijih

Na vprašanje je odgovorilo 174 anketirancev, od tega je 38 oziroma 29 % odgovorilo, da so že doživeli ponižanje, 72 % pa je odgovorilo z NE.

V tem primeru je tudi občutek ponižanja zelo subjektiven oziroma si vsak predstavlja svoj pomen. Družbeni mediji lahko olajšajo storilcem dostop do žrtvam pomembnih oseb in to izkoristijo, kar pa je lahko ponižujoče ali bolj obremenjujoče.

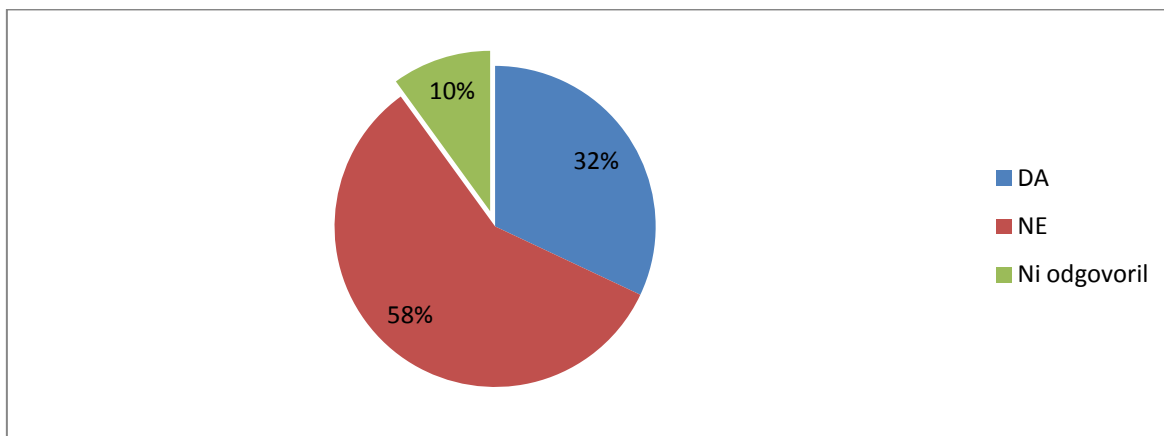

Graf 4.16: S čim so bili ponižani

Največkrat so bili anketiranci deležni raznih žaljivk, to predstavlja 47 %. Veliko pa je doživelo ponižanje s slikami, ki so jih objavili drugi. V nekaterih primerih so bile slike neprimerne za javnost, v drugih primerih pa je šlo za prirejene fotografije.

Storilec lahko z enim dejanjem (deljenjem slike, objave) poniža osebo na družbenem omrežju, s pomočjo le-tega ima dostop do prijateljev, znancev oziroma pomembnih oseb posameznika.

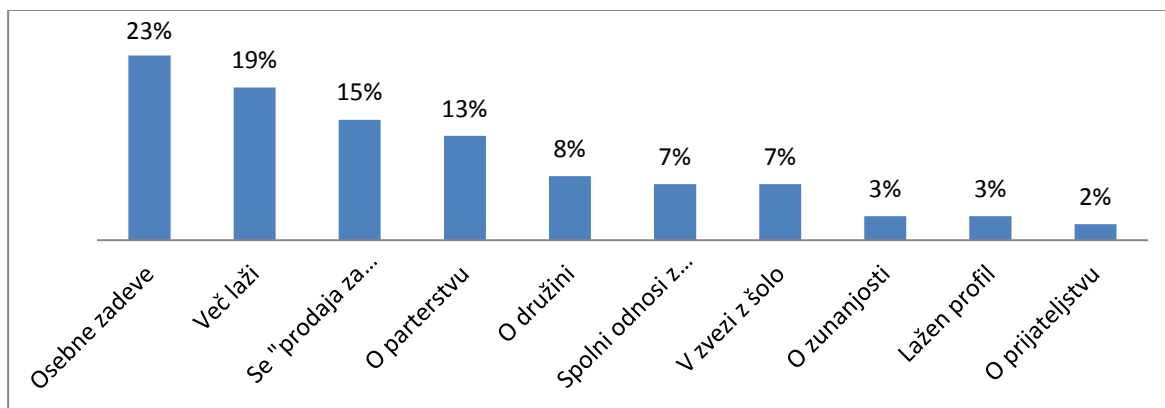
4.10. ŠIRJENJE LAŽI NA DRUŽBENIH OMREŽJIH

Graf 4.17: Širjenje laži na družbenih medijih

171 oseb je odgovorilo na vprašanje, od tega je že 61 oseb oziroma 32 % doživelo, da so se o njih širile laži. Večina anketirancev tega ni doživela.

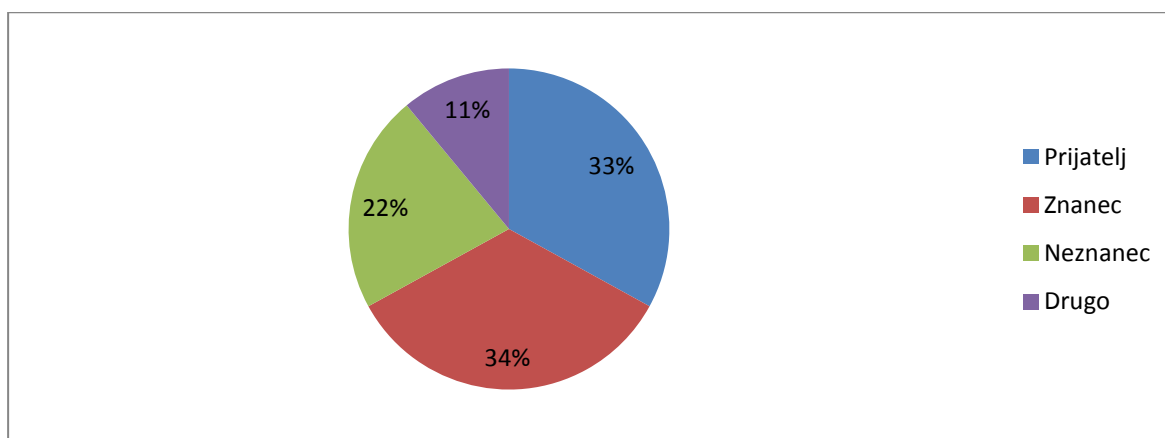
S pomočjo družbenih medijev imajo posamezniki veliko večji dostop do velikega števila ljudi in s tem lažje širijo laži o posameznikih. Ker je prav tako lažja tudi komunikacija, ne poteka iz oči v oči, tudi storilci lažje lažejo. Problem lahko nastane, ko se laž zelo razširi in vpliva na življenje žrtve, npr. v šoli, službi, v zvezi s prijatelji. V takšnih primerih je tudi zahtevno popraviti in povedati resnico.

Graf 4.18: Kakšne laži so širili

Večina anketirancev, 23 %, je na odprto vprašanje odgovorila, da je to osebna zadeva. Pogost odgovor je tudi bil, da so se širile laži o tem, da se »prodajajo za denar«, to je odgovorilo 9 oseb oziroma 15 % anketirancev.

Storilci imajo s pomočjo družbenih medijev veliko več možnosti za dostop ljudem. S takšnimi dejanji, ko širijo laži, lahko to zelo negativno vpliva na žrtev, problemi lahko nastanejo v zasebnem življenju, pustijo sledi na posameznikih. Velikokrat so laži tudi zelo žaljive, predvsem v primerih, ko naj bi se osebe »prodajale za denar«.

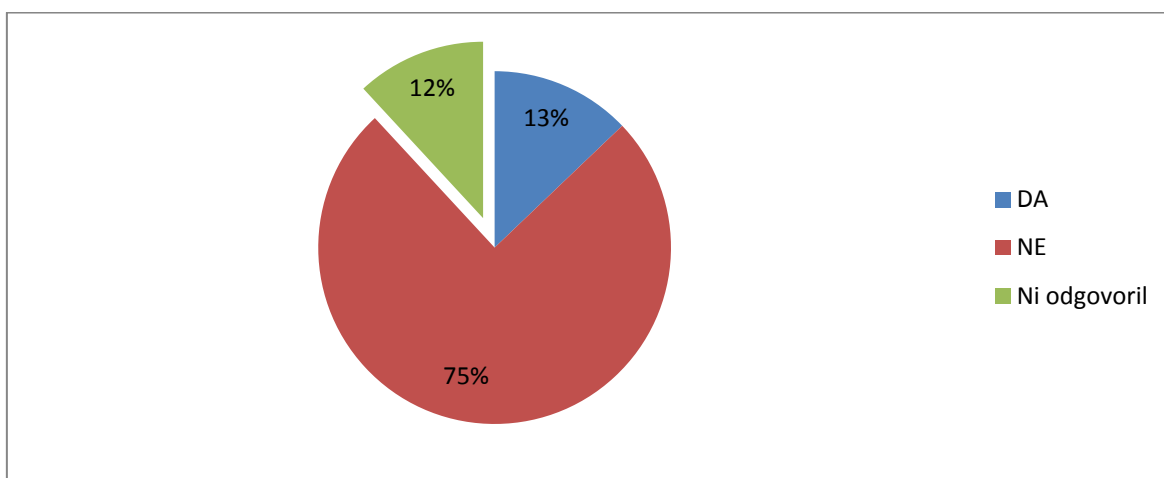
Graf 4.19: Kdo je širil laži

Kot drugo je bilo navedeno:

- sošolci,
- prijatelji, s katerimi imajo konflikt,
- anonimno.

Anketiranci so največkrat navedli, da so laži o njih širili znanci, za to se je odločilo 19 oseb oziroma 34 %, takoj za tem pa so prijatelji s 33 %.

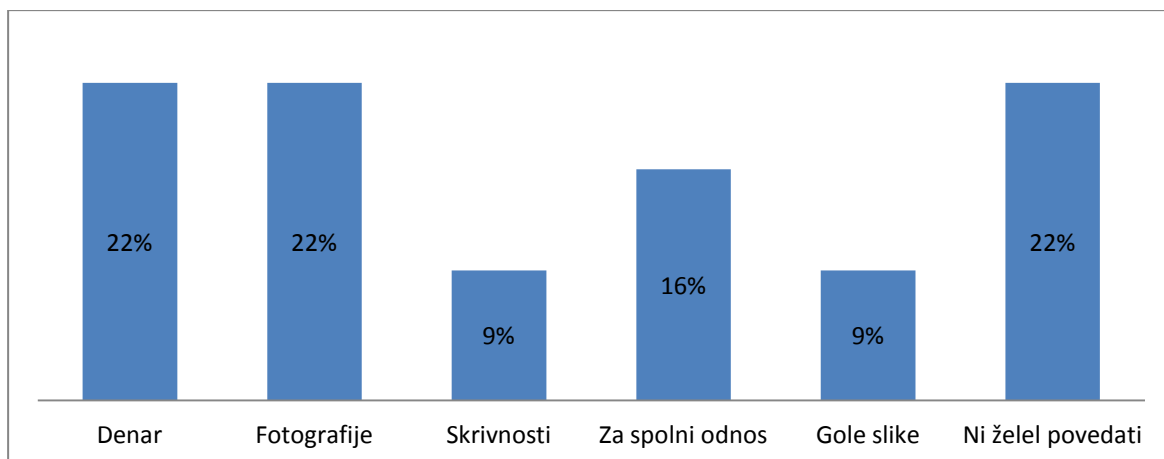
4.11. IZSILJEVANJE NA DRUŽBENIH MEDIJIH

Graf 4.20: Izsiljevanje na družbenih medijih

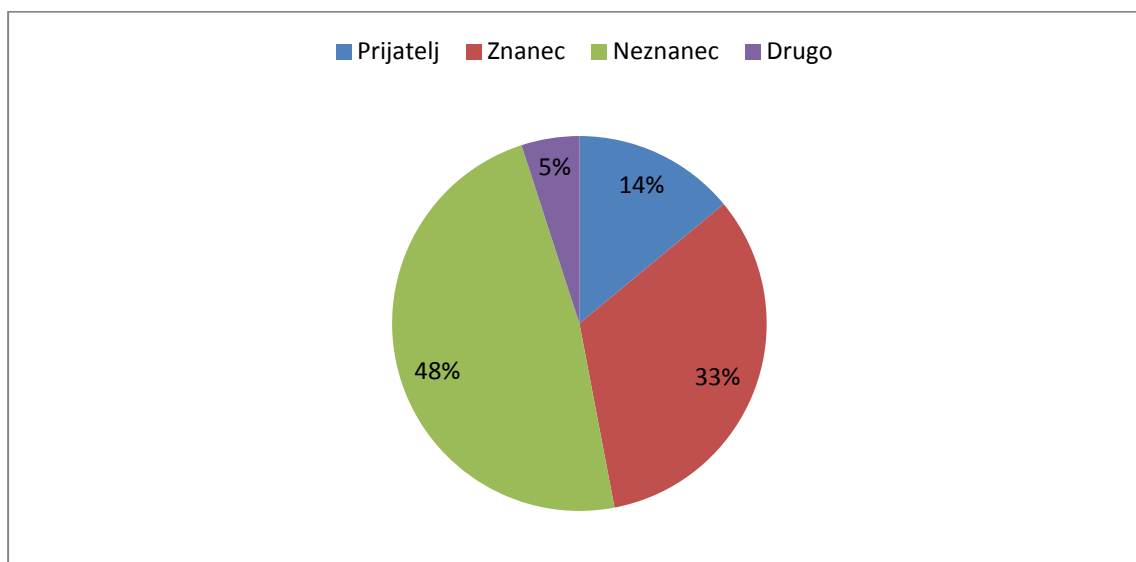
Velika večina, 75 % anketirancev, se še ni srečala z izsiljevanjem na družbenih medijih, to predstavlja 143 oseb. Z izsiljevanjem se je srečalo 13 % anketirancev.

Kot ena oblika psihičnega nasilja je tudi izsiljevanje, ki lahko povzroči velike stiske pri žrtvah. Izsiljevanje se lahko zgodi kjerkoli in kadarkoli, družbeni mediji samo olajšajo komunikacijo in nudijo prostor.

Graf 4.21: Zaradi česa so bili izsiljevani

Sledilo je vprašanje, zakaj so jih izsiljevali na družbenih omrežjih, vprašanje je bilo odprtega tipa. Enako število odgovorov je bilo, da so bili izsiljevani za denar ali fotografije, ki naj bi jih imel storilec, enako število tudi ni želelo odgovoriti, in sicer 22 %. Zaskrbljujoče je, da je bilo 16 % anketirancev, ki so odgovorili na vprašanje, da so bili izsiljevani za spolni odnos. Podatki so zaskrbljujoči predvsem zato, ker so bile med anketiranci tudi mladoletne osebe, ki bi morale biti pred takšnimi dejanji na družbenih medijih zaščitene.

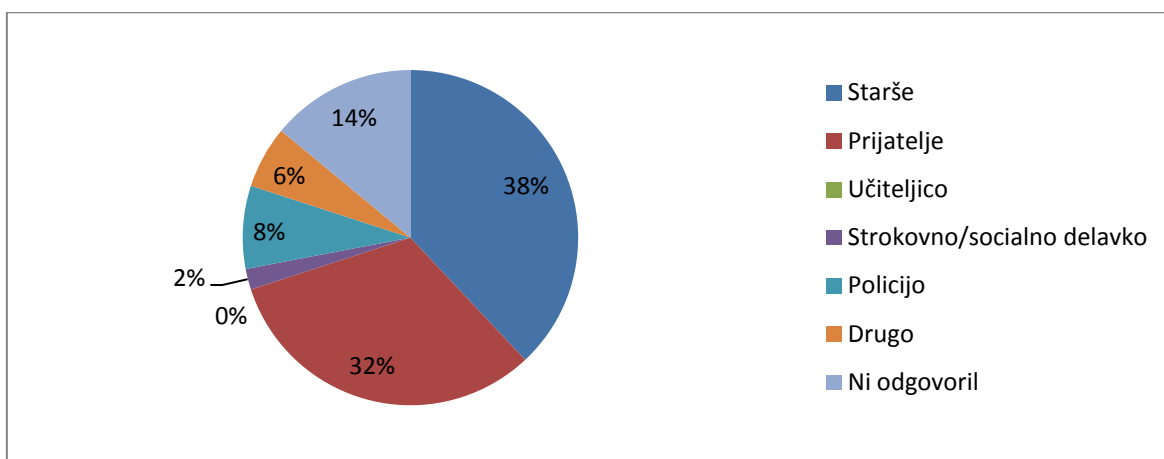
Graf 4.22: Kdo jih je izsiljeval

Kot drugo je bilo navedeno:

- bivši partner

Velika večina, 48 % anketirancev, je doživela izsiljevanje s strani neznancev. Tukaj se kažejo možnosti družbenih medijev in »prednost« spoznavanja novih ljudi. Neznani ljudje imajo možnost dostopa do našega profila, slik, podatkov, prav tako imajo možnost brezskrbne komunikacije. Vse prednosti so lahko tudi slabosti, ker nikoli ne vemo, kdo je v resnici neznanec, s katerim se pogovarjamo, ter kakšni so njegovi nameni s pridobljenimi podatki.

4.12. POMOČ OB NASILJU NA DRUŽBENIH MEDIJIH

Graf 4.23: Pomoč ob nasilju na družbenih medijih

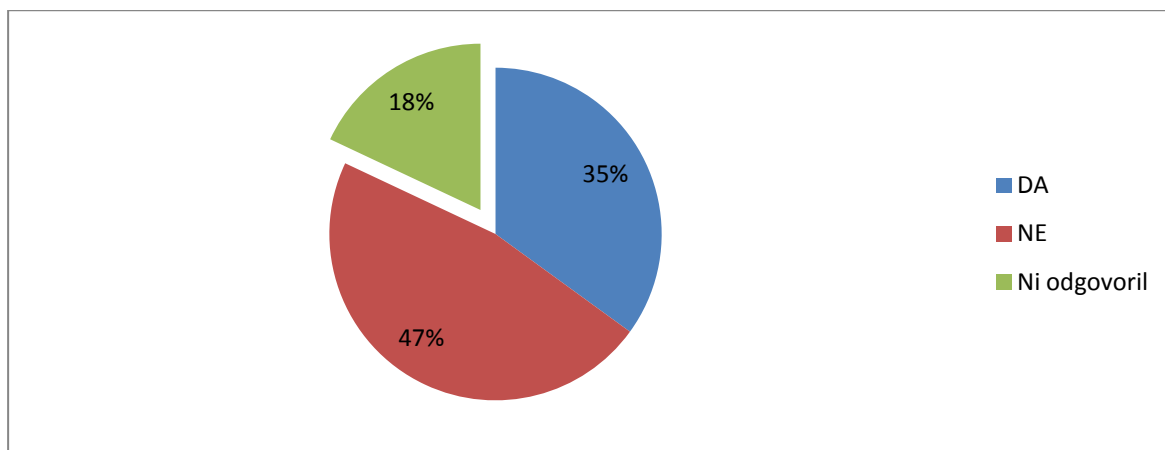
Kot Drugo je bilo navedeno:

- na nikogar,
- rešil/a bi sam/a,
- safe.si,
- na starše in policijo,
- pest (nasilje).

Zanimalo me je, na koga bi se anketiranci obrnili za pomoč v primeru nasilja na družbenih medijih. Večina bi pomoč iskala pri svojih starših, kar 45 % oziroma 72 anketirancev. Nobeden med anketiranci za pomoč ne bi prosil učiteljice. Le trije bi se odločili, da bi za pomoč prosili strokovno/socialno delavko, kar predstavlja 2 % anketirancev, ki so odgovorili na vprašanje.

V tem primeru se pokaže potreba po nadaljnem raziskovanju. Kakšen naj bi bil socialni delavec, da bi mladi iskali pomoč pri njem, kakšna znanja in pristop bi si želeli.

4.13. UDELEŽBA IZOBRAŽEVANJA O ZAVAROVANJU NA DRUŽBENIH MEDIJIH

Graf 4.24: Udeležba izobraževanja o zavarovanju na družbenih medijih

Zanimalo me je, če bi se anketiranci udeležili izobraževanja, kjer bi se lahko naučili, kako se zavarovati in zaščititi na družbenih omrežjih. Od 159 oseb, ki so odgovorile na vprašanje, je 68 anketirancev odgovorilo pritrdilno, kar predstavlja 35 % anketirancev.

Večina anketirancev se je odločila, da se izobraževanja ne bi udeležili. Zanimivo je to, da se tisti, ki so že večkrat doživeli nasilje na družbenih medijih ali vdor na osebni profil, kljub tem izkušnjam ne bi udeležili izobraževanja.

Nasilje na spletu ne pusti toliko vidnih posledic kot fizično nasilje, toda zato ni manj pomembno, da storilca odkrijemo in mu preprečimo dejanje. Medvrstniško nasilje na družbenih medijih lahko oslabi mladostnikovo samozavest in ga zaznamuje v nadaljnji komunikaciji in druženju, prav tako pa lahko nastanejo posledice za nadaljnje zasebno in profesionalno življenje.

4.14. PREVERJANJE HIPOTEZ

H₁: Več kot polovica anketirancev je že doživela zmerjanje na družbenih medijih.

Hipoteza ne drži. V raziskavi se je pokazalo, da je manj kot polovica anketirancev, 48 %, doživelo zmerjanje na družbenih omrežjih. Tudi 48 % je veliko glede na majhen vzorec, ki je sodeloval v raziskavi, in vsako nasilje na spletu bi moralo biti pomembno, da ga reši in pomaga žrtvi.

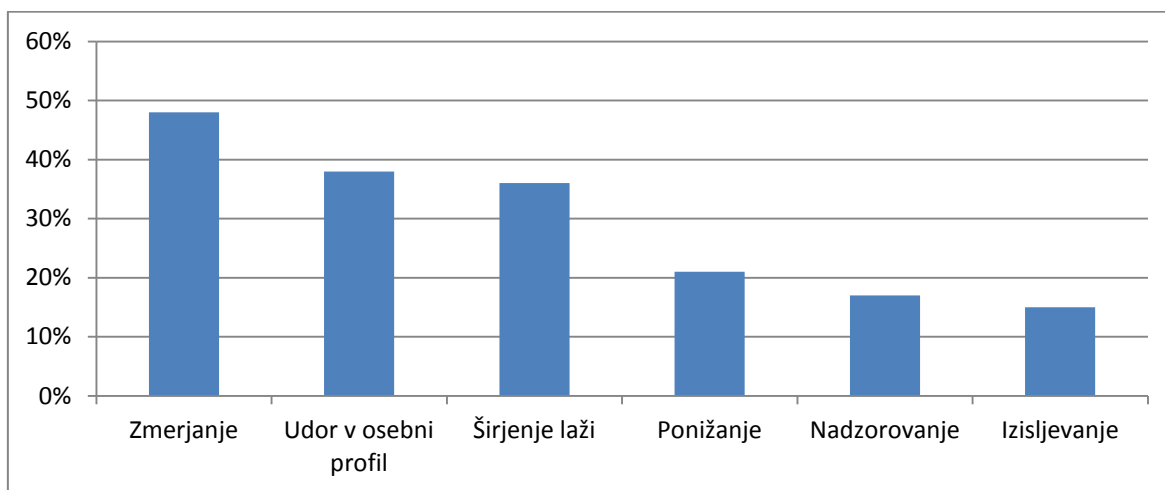
H₂: Anketiranci, ki so bolj aktivni na družbenih medijih, so že večkrat doživeli zmerjanje na spletu.

Izmed vseh anketirancev, ki so odgovorili, da so že doživeli zmerjanje na družbenih omrežjih več kot 3-krat, je tudi 56 % anketirancev ocenilo, da so na dan aktivni na družbenih medijih več kot tri ure. Hipotezo lahko potrdim, bolj kot je mladostnik aktiven na družbenih medijih, večkrat je lahko deležen zmerjanja.

H₃: Večje število anketirancev bi se v primeru spletnega nasilja na družbenih medijih obrnilo za pomoč na prijatelje.

Analiza rezultatov je pokazala, da lahko hipotezo zavržem. Največ anketirancev bi prosilo za pomoč starše, in sicer 45 %, malo manj pa je anketirancev, ki bi se za pomoč obrnili na prijatelje, 39 %.

H₄: Najpogostejša oblika nasilja na družbenih medijih med anketiranci je zmerjanje.

Graf 4.25: Najpogostejša oblika nasilja na družbenih medijih

Iz grafa je razvidno, da je najpogostejša oblika nasilja na družbenih medijih pri mojih anketirancih bilo zmerjanje. S tem lahko potrdim svojo hipotezo.

5. SKLEPI

Z analizo sem prišla do naslednjih sklepov in ugotovitev.

- Med anketiranci so najbolj priljubljeni družbeni mediji Facebook, Snapchat, Instagram in Youtube.
- Mladi poznajo nevarnosti na spletu, zato ima večina mladih osebni profil na družbenem mediju zaklenjen oziroma ima osebni profil.
- Večina anketirancev je aktivnih na družbenih medijih od dve uri ali več na dan.
- Bolj kot je aktiven mladostnik na družbenih medijih, več je možnosti, da bo doživel spletno nasilje.
- Malo manj kot polovica, 48 %, je že doživelo zmerjanje na družbenih medijih, velikokrat so deležni zmerjanja zaradi svojega videza.
- Najpogosteje so bili mladostniki zmerjani s strani neznancev. Pri tem se kaže nevarnost spleta, saj obstaja možnost anonimnosti oziroma lažne identitete.
- V večini primerov ni prišlo do enkratnega dogodka zmerjanja, ampak je do tega prišlo večkrat.
- Osebni profil na družbenih medijih vsebuje osebne podatke, prav tako tudi možnost dostopa do prijateljev, družine, sodelavcev. Vdor v osebni profil na družbenem mediju lahko povzroči kar nekaj nevšečnosti. Večina mojih anketirancev še ni doživela vdora v osebni profil, to je doživelo 37 % anketirancev.
- Čez polovica anketirancev, kateri so doživeli udor v osebni profil, so poznali osebo, ki je to storila.
- Največkrat mladi sami urejajo vdor v osebni profil, kontaktirajo lahko službeni medij ter spremenijo geslo. Možnost je tudi dodatno zavarovati varnost na profilu.
- Družbeni mediji dajejo tudi možnost nadzora, kje se oseba nahaja, s kom se družijo, kaj rada počne. Pri mojem raziskovanju je le 17 % doživelo nadziranje s pomočjo družbenih medijev.
- Največkrat so doživeli anketiranci nadziranje s strani staršev.

- Kaj oseba doživi kot ponižanje, je zelo subjektivno doživetje, v moji raziskavi se je 22 % anketirancev opredelilo, da so že doživeli ponižanje na družbenih medijih.
- Kot ponižanje so doživeli žaljivke ter s slikami in videi, na katerih so bili posamezniki v nerodnih situacijah, ali pa so bile slike prirejene.
- Družbeni mediji dajejo možnost anonimno deliti laži o posameznikih, saj imajo storilci dostop do prijateljev, znancev in sorodnikov. V moji raziskavi je že 36 % anketirancev doživelo, da so o njih širili laži na družbenih medijih.
- Najpogosteje so o njih širili laži, kot da se prodajajo za denar, ter o njihovem partnerstvu, družini, predvsem so bili to prijatelji in znanci.
- Velika večina anketirancev še ni doživela izsiljevanja na družbenih medijih. Tisti, ki pa so ga doživeli, so bili največkrat izsiljevani za denar, spolni odnos. Storilec je bil v veliki večini neznanec.
- Kot vir pomoči v primeru nasilja na družbenih medijih so anketiranci navedli prijatelje in starše.
- Le trije anketiranci bi prosili socialno/strokovno delavko na šoli za pomoč.
- V primeru udeležbe izobraževanja o zaščiti in varnosti na družbenih medijih izvemo, se večina anketirancev le-teh ne bi udeležila.
- V mojo raziskavo je bil zajet le majhen delež mladih, vendar je tudi v tako majhnem vzorcu vidno nasilje, ki se dogaja na družbenih omrežjih.
- Vzorec raziskave ni primeren za posplošitev na celotno populacijo. Uporabila sem slučajnostni, priložnostni vzorec, kar pomeni, da niso imeli vsi člani populacije enake možnosti biti del raziskave.
- Prav tako je tudi neravnovesje med anketiranci ženskega in anketiranci moškega spola.
- Moje mnenje je, da sem se pri anketi preveč usmerila na žrtve nasilja na družbenih medijih in nisem vključila tudi vprašanja za storilce spletnega nasilja.
- Potrebno je še nadaljnje raziskovanje na tem področju, predvsem bolj podrobno.

6. PREDLOGI

Predlogi za pa praktično delovanje:

- Moj predlog bi bil izobraževanje za mlade, kako se zaščititi na spletu, predstaviti mladim nevarnosti, ki se lahko zgodijo na družbenih medijih, ter kako ukrepati v primeru nasilja na spletu.
- Treba se je posvečati mladostnikom, ki so aktivni na družbenih omrežjih, saj so lahko tarča zmerjanja in ponižanja.

Predlogi glede nadaljnjega raziskovanja:

- Raziskava je samo začetek in treba je raziskati še bolj podrobno. Dotaknila sem se le površine, zgolj ugotovila sem, kako pogosto je katera od vrst nasilja. Treba pa je raziskati predvsem vidik mladih, ki so žrtve nasilja, ugotoviti, kakšen je bil postopek nasilja oziroma kako se je razvilo, kako je kdo prišel v stik s storilci. Zanimivo bi bilo tudi raziskati primer nasilja, ki je bil uspešno rešen kot primer dobre prakse.

7. LITERATURA IN VIRI

7.1. LITERATURA

Ančič, K., Lešnik Mugnaioni, D. (ur.), Plaz, M., Vanček, N., Dobnikar Verbnik, T., Veselič, Š., Zabukovec Kerin, K. (2002). *Nasilje-nenasilje: Priročnik za učiteljice, učitelje, svetovalne službe in vodstvo šol*. Ljubljana: i2.

Anžič, A. (ur.), Meško, G., Plazar, J. (2004). *Mladoletniško nasilje: Zbornik razprav*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.

Besag, V. E. (1989). *Bulliesandvictims in schools*. Philadelphia: Open Universtypress.

Bitenc, M. (1999). *Nasilje med vrstniki*. Ljubljana: FDV.

Bogataj - Jančič, M. (2008). *Avtorsko pravo v digitalni dobi*. Ljubljana: Pasadena.

Brake, M. (1983, 1984). *Sociologija mladinske kulture*. Ljubljana: Knjižnica revolucionarne terije 15.

Bučar - Ručman, A. (2004). *Nasilje in mladi*. Ljubljana: Klub mladinski kulturni center Novo mesto.

Čačinovič Vogrinčič, G., Kobal, L., Mešl, N., Možina, M. (2005). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2008). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2008a). *Soustvarjanje v šoli: Učenje kot pogovor*. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2008b). *Vzpostavljanje delovnega odnosa in osebnega stika*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Čelesnik, T., Bobnar, T. (2004). *Nasilje nad in med mladimi ter vloga policije: Mladoletniško nasilje – zbornik razprav*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve, Policija (125–138).

Draginc, V. (2007). *Učinki skupine za samopomoč ženskam, žrtvam nasilja*. Ljubljana.

- Elliot, M. (2002). Trpinčenje. Ljubljana: Educy.
- Filipčič, K. (2004). Sistemski pristop k obravnavanju nasilja v družini. V: Nasilje v družini: Poti do rešitev, ur. Selič, P. Ljubljana: Varuh človekovih pravic.
- Helmut, H. (2004). Nasilje v šoli in kako se mu zoperstaviš. Radovljica: Didakta.
- Hoover, J. H., Oliver, R. (1996). A Guide for Principals, Teachers, and Counselors. Bloomington: National Educational Service.
- Kaplan, A., Heanlein, M. (2010). Users of the world, unite: The challenges and opportunities of social media. *Business Horizons*, 53: 59–68.
- Kelly, L., Radford, J. (1998). Sexual Violence against women and girls: An Approach to an international overview. V: R. E. Dobash, R. P. Dobach (ur.), *Rethinking Violence against women*. Thousand Oaks: Sage publications.
- Koren, A., Logaj, V., Brejc, M., Mugnaioni Lešnik, D. (2008). Nasilje v šolah: Konceptualizacija, prepoznavanje in modeli preprečevanja in obvladovanja. Šola za ravnatelje.
- Kuhar, R., Guzelj, P., Drolc, A., Zabukovec, K. (1999). O nasilju: Priročnik za usposabljanje, Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.
- Lamovec, T., Rojnik, A. (1978). Agresivnost. Ljubljana: Univerzum.
- Lampe, A., Krivec, A., Osrajnik, B., Peršin, T., Berčič, K., Peterlin, L., Cejan, M., Subotič, T., Zorko, U. (2002). Šolsko nasilje. Ljubljana: FDV (raziskovalna naloga).
- Lisec, M. (2004). Vzgoja-Alternativa nasilju: Mladoletniško nasilje, zbornik razprav. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve, Policija (83–93).
- Mencin Čeplak, M. (1999). »Temelji socialne psihologije«. *Teorija in praksa*, 32, št. 3/4 (1995), str. 345–346: Ljubljana: FDV.
- Miller, M. (2011). Facebook for grown-ups. Indiana: Que Publishing (druga izdaja).
- Milošević Arnold, V., Poštrak, M. (2003). Uvod v socialno delo. Ljubljana: Študentska založba, 23.

- Nastran Ule, M. (1994). Temelji socialne psihologije. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Olweus, D. (1995). Trpinčenje med učenci, kaj vemo in kaj lahko naredimo. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.
- Pahor, M., Hlebec, V. (2006). Socialna omrežja in zdravje: Spremembe v Sloveniji. Zdravstveno varstvo, 45, 4: 175–185.
- Pečjak, D. (2014). Medvrstniško nasilje v šoli. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Poštrak, M. (2007). Uporaba ustvarjalnih pristopov pri delu z otroki in mladostniki. Šolsko svetovalno delo, 12, 1–2, 11–17.
- Pušnik, M. (1999). Vrstniško nasilje v šolah. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo.
- Pušnik, M. (2003). Vrstniško nasilje, V: Vloga šole pri zmanjševanju nasilja: Priročnik za učitelje, svetovalne delavce in ravnatelje. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo, 7–11.
- Ramovš, J., Ramovš, K. (2007). Pitje mladih. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje.
- Reiner, T. (2002). Novi trendi v zasebnih razmerjih. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad Republike Slovenije za mladino.
- Sharp, S., Smith, P. K. (1994). School bullying: Insights and perspectives. Velika Britanija: Routledge.
- Šalamon, B. (1998). Internet za otroke in družino. Ljubljana: Moj mikro.
- Šelih, A. (2000). Prestopništvo in odklonsko vedenje mladih: Vzroki, pojavi, odzivanje. Ljubljana: Bonex.
- Tribušon, T. (2009). Identiteta v okolju spletnega socialnega omrežja: Fakulteta za družbene vede (diplomska naloga).
- Tušak, M. (2001). Psihologija športa. Ljubljana: Znanstveni inštitut FF.

Ule, M. (1992). Socialna psihologija. Znanstvena monografija. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Ule, M., Mihelj, V. (1995). Prihodnost mladine. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport. Zbirka Juventa.

Ule, M. (1996). Mladina v devetdesetih: Analiza stanja v Sloveniji. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Ule, M. et al. (2000). Socialna ranljivost mladih. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino. Šentilj: Aristej.

Ule, M., Kuhar, M. (2002). Sodobna mladina: Izziv sprememb. Mladina 2000: 39-71, (ured. V. Mihelj). Slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za mladino: Aristej.

Zajeda, D. (2010). Online social networksfortheelderly: Acceptable interfaces for people with serious impairments. Intelligentenvironments (workshops), 8: 24–31.

Zaviršnik, A. (2013). Kibernetsko nadlegovanje: Pojem, metode in pojavnost po svetu in v Sloveniji. V: Ambrož, M., Filipič, K., Završnik, A., Zbornik za Alenko Šelih: Kazensko pravo, kriminologija, človekove pravice. Ljubljana: inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti, 427–448.

Zaviršek, D. (2004). Od aktivizma do profesionalizacije: refleksija delovanja ženskih nevladnih organizacij na področju nasilja nad ženskami in otroki v Sloveniji. V: Psihosocialna pomoč ženskam in otrokom, ki preživljajo nasilje, ur. D. Horvat, 1-13. Ljubljana: Društvo SOS telefon.

Žužul, M. (1989). Agresivno prenašanje: Psihoogijska analiza. Zagreb: RZ RK SSOH.

7.2. VIRI

Vir 1: Wikipedia, Internet. Dostopno na: <https://sl.wikipedia.org/wiki/Internet> (ogledano 23. 5. 2016)

Vir 2: Wikipedia, Spletno socialno omrežje. Dostopno na: https://sl.wikipedia.org/wiki/Spletno_socialno_omre%C5%BEje (ogledano 23. 5. 2016)

Vir 3: Pirc Muser, N., Rupnik, J. (2008). Zanke in pasti na spletnih straneh. Dnevnik. Dostopno na: <https://www.dnevnik.si/295017/vec-vsebin/295017> (ogledano 25. 5. 2016)

Vir 4: Republika Slovenija, Statistični urad; Uporaba interneta v gospodinjstvih in pri posameznikih. Dostopno na: <http://www.stat.si/StatWeb/prikazi-novico?id=5627&idp=10&headerbar=8> (ogledano 25. 5. 2016)

Vir 5: Spletna aplikacija 1ka.si. Dostopno na: <https://www.1ka.si/> (ogledano 23. 5. 2016)

Vir 6: Social Times: Dostopno na: <http://www.adweek.com/socialtimes/heres-how-many-people-are-on-facebook-instagram-twitter-other-big-social-networks/637205> (ogledano 23.5.2016)

8. PRILOGE

8.1. VPRAŠALNIK

1. Spol:

- Moški
 Ženski

2. Koliko si star?

3. V katere družbene medije si prijavljen/a?

Možnih je več odgovorov

- Facebook
 Instagram
 Snapchat
 Twitter
 Tumblr
 Youtube
 LinkedIn
 Badoo
 Pinterest
 Flickr
 Google +
 Tinder
 Drugo:
 Nikjer, nimam odprtega profila

3.1. Zaščita, vidnost osebnega profila

	Odprti profil	Privatni profil
Facebook	☐	☐
Instagram	☐	☐
Snapchat	☐	☐
Twitter	☐	☐
Tumblr	☐	☐
Youtube	☐	☐
LinkedIn	☐	☐
Badoo	☐	☐
Pinterest	☐	☐
Flickr	☐	☐
Google +	☐	☐
Tinder	☐	☐

4. Koliko ur na dan si aktiven/a na družbenih medijih (pregledaš statuse prijateljev, komuniciraš ...)?

- do 1 uro
- od 1 do 2 uri
- od 2 do 3 ure
- več kot 3 ure

5. Ali si že doživel/a zmerjanje na katerem izmed družbenih medijev?

- DA
- NE

5.1. Zaradi česa so te zmerjali na družbenih medijih?

5.2. Kdo te je zmerjal?

- Prijatelj
- Znanec
- Neznanec
- Anonimno (lažen profil)
- Drugo:

5.3. Kolikokrat v povprečju si že doživel/a zmerjanje?

- samo 1-krat
- 2- do 3-krat
- več kot 3-krat

6. Ali si že doživel/a vdor v svoj osebni profil?

- DA
- NE

6.1. Ali si poznal/a osebo, ki ti je vdrla v osebni profil na družbenem mediju?

- DA
- NE

6.2. Kdo ti je pomagal pri rešitvi vdora na osebni profil na družbenem mediju?

7. Ali te je kdo s pomočjo družbenega medija nadzoroval?

- DA
- NE

7.1. Kdo te je s pomočjo družbenih medijev nadzoroval?

- Starši
- Prijatelj
- Partner
- Neznanec
- Drugo:

8. Si že doživel/a ponižanje na družbenih medijih?

- DA
- NE

8.1. S čim so te ponižali na družbenih medijih?

9. Ali je kdo o tebi širil laži na družbenih medijih?

- DA
- NE

9.1. Kakšne laži o tebi so širili na družbenih medijih?

9.2. Kdo je o tebi širil laži na družbenih medijih?

- Prijatelj
- Znanec
- Neznanec
- Drugo:

10. Ali si že doživel/a izsiljevanje preko družbenih medijev?

- DA
- NE

10.1. Zaradi česa so te izsiljevali?

10.2. Kdo te je izsiljeval na družbenih medijih?

- Prijatelj
- Znanec
- Neznanec
- Drugo:

11. V primeru nasilja na družbenih medijih, na koga bi se obrnil za pomoč?

- Starše
- Prijatelje
- Učiteljico
- Strokovno/socialno delavko na šoli
- Policijo
- Drugo:

12. Ali bi se udeležil/a izobraževanja o zavarovanju na družbenih medijih?

- DA
- NE

8.2. TABELA PODATKOV

Št.	1. Spol:	2. Starost	FB	Instagram	Snapchat	Twitter	Tumblr	Youtube	LinkedIn	Badoo	Pinterest	Flickr	Google+	Tinder	Druugo:	Niker	Facebook	Instagram	Snapchat	Twitter	Tumblr	Youtube	LinkedIn	Badoo	Pinterest	Flickr	Google+	Tinder
1	2	16	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	2	2	2	1	-1	1	-1	-1	-1	-1	1	-1
2	1	17	1	1	1	0	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	1	2	2	-1	1	1	-1	-1	1	1	1	-1
3	1	13	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	2	1	1	1	-1	1	-1	-1	-1	-1	-1	1
4	2	18	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0	1	0	0	2	2	1	2	-1	1	2	-1	-1	2	-1	2	-1
5	2	19	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	-1	-1	-1	-1	1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
6	1	17	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
7	2	18	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	-1	2	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1
8	2	15	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	2	1	-1	2	-1	-1	-1	-1	2	-1
9	2	14	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	-1	1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
10	2	13	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
11	2	18	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	-1	-1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
12	2	13	1	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	1	-1	1	-1	-1	-1	-1	1	-1
13	2	12	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
14	2	15	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	-1	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1
15	2	20	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	-1	1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1
16	2	14	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	-1	-1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
17	2	18	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	2	2	1	-1	-1	-1	-1	-1	1	-1	-1	-1
18	2	14	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	2	-1	-1	2	-1	-1	2	-1	-1	-1	-1	2	-1
19	2	15	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	-1	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1
20	2	18	1	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	-1	-1	1	-1	1	-1
21	2	16	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	2	2	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	-1
22	2	16	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	2	1	1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1

23	2	15	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
24	2	12	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
25	2	13	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	-1	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
26	2	13	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
27	2	20	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	-1	-1	2	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
28	2	17	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	-1	2	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
29	2	14	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
30	2	16	1	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
31	2	14	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	-1	-1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
32	2	14	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	1	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
33	2	15	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	2	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
34	2	14	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
35	2	14	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
36	2	14	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
37	2	18	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
38	2	17	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	-1	1	-1	-1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
39	2	15	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	-1	1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
40	2	15	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
41	2	13	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
42	2	17	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	-1	1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
43	2	14	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	-1	2	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
44	2	15	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
45	2	17	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	-1	2	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
46	2	15	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
47	2	15	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
48	2	15	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	1	-1	1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
49	2	13	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	-1	1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
50	2	17	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1

76	1	17	1	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	2	2	-1	1	2	-1	-1	-1	-1	-1	2	-1
77	2	12	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	-1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
78	2	13	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	1	1	-1	1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
79	2	14	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	-1	2	-1	-1	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1
80	2	15	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	2	1	-1	-1	-1	-1	-1	2	-1	-1	-1	-1
81	1	19	1	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	-1	1	1	-1	1	-1	-1	-1	1	-1	
82	2	17	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	2	2	2	1	1	1	1	-1	-1	-1	2	-1	
83	2	14	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	2	2	1	-1	1	1	-1	1	-1	1	-1	
84	2	15	1	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	-1	1	-1	-1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
85	2	16	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
86	2	15	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	1	1	1	1	-1	-1	-1	1	-1	
87	2	17	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	-1	-1	1	1	-1	-1	-1	2	-1	
89	2	14	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	-1	2	-1	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
90	2	13	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	-1	1	-1	-1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
91	2	16	1	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	-1	-1	2	-1	-1	-1	-1	2	-1	
92	2	15	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	-1	1	-1	-1	1	1	-1	-1	-1	1	-1	
93	2	15	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	1	-1	1	1	-1	-1	-1	1	-1	
94	2	15	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	2	-1	-1	1	2	-1	-1	2	1	-1	
95	2	13	1	1	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	-1	-1	1	1	-1	-1	1	-1	-1	
96	2	13	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	-1	-1	-1	-1	2	-1	-1	-1	-1	2	-1	
97	2	14	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	1	2	1	-1	2	2	-1	-1	2	-1	-1	
98	2	17	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	1	-1	2	2	-1	-1	1	1	-1	
99	2	14	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	-1	-1	2	-1	-1	-1	1	1	-1	
100	2	14	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	-1	2	2	-1	-1	2	-1	-1	
101	2	13	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	-1	-1	2	-1	-1	-1	1	1	-1	
102	2	18	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	-1	-1	2	-1	-1	2	-1	2	-1	
103	2	14	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	-1	2	-1	-1	2	2	-1	-1	1	1	-1	
104	2	14	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	1	-1	2	-1	-1	1	1	1	-1	

131	2	13	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	2	-1	1	-1	-1	-1	-1	2	-1
132	2	14	1	1	1	1	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	2	1	1	1	-1	-1	-1	2	-1
133	1	17	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	2	2	-1	-1	-1	2	-1	
134	2	14	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
135	2	14	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
136	2	14	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	-1	1	-1	-1	-1	-1	-1	
137	2	17	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	-1	1	-1	-1	-1	-1	
138	2	12	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
139	2	18	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	-1	-1	-1	-1	-1	2	-1	
140	2	15	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
141	2	14	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	1	1	2	-1	-1	-1	-1	
142	2	16	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	2	-1	
143	2	17	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	2	2	2	1	1	2	-1	-1	2	-1	
144	2	17	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	1	1	2	-1	-1	-1	-1	
145	2	15	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	-1	-1	-1	2	-1	
146	2	12	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
147	2	19	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	-1	1	-1	-1	2	-1	-1	2	-1	
148	2	13	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
149	2	14	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	-1	1	-1	-1	
150	2	14	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	-1	2	2	-1	-1	-1	-1	
151	2	17	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
152	2	14	1	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	2	2	1	-1	1	-1	1	2	-1	
153	2	14	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	-1	
154	2	13	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	-1	2	-1	-1	1	-1	
155	2	16	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	-1	-1	-1	-1	-1	2	-1	
156	2	12	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	-1	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	
157	2	13	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	

187	2	20	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	2	-1	-1	2	-1	-1	-1	2	-1
188	2	15	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1
189	1	20	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	2	2	-1	-1	-1	-1
190	2	18	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	-1	-1	-1	-1	-1
191	2	17	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	-1	2	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	-1

Št.	4.	5.	Zm	1.	5.	2.	5.3.	6.	6.1	7.	7.1	8.	8.1.	9.	9.1.	9.2.	10.	10.1.	10.2.	11.	12.
	ur	na	da	anij	Zaradi	Zaradi	Kd	Koli	6.	6.2.	Nadzo	Drugo:	Poniž	Širj	Kakšn	Kd	Izsilje	Zaradi	Kd	Pom	izobr
	na	da	anij	Zaradi	Zaradi	Kd	Koli	Vd	zn	Pomoč	rovanj	anje	čim?	enij	e?	o?	vanje	česa?	o?	oč.	ževa
	n	a	anij	česa?	česa?	o?	rat?	or	vo	e	o?	Drugo:	čim?	laži	e?	o?	vanje	česa?	o?	oč.	nje
1	3	1		mozolj	ev	2	2	2	-2	-2	1	-2	2	1	Da se prodaj am za denar	3	1	-3	-3	-3	-3
2	2	1		Mozolj i, debelo	st	5	3	2	-2	-2	1	-2	1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
3	3	1		zaradi punce		4	2	1	2	sam	1	-2	2	1	bivša da ima spolne odnos ez vsakim bilo jih je veliko	1	1	denarij a	3	2	1
4	3	1		zglede		4	3	1	1	prijate lj	2	-2	2	1		3	2	-2	-2	2	2
5	4	1		obnaš anja		2	2	2	-2	-2	2	-2	2	1		2	-2	-2	-2	2	2
6	1	-3				-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3		-3	-3	-3	-3	-3	-3

7	3	1	Slik	3	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	1	Osebn	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	
8	2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	
9	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	
10	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	
11	4	1	/	3	3	1	1	Sama	2	-2	2	-2	1	Slike	1	-2	1	-2	1	/	3	-2	5	1
			nepo memb no	-1	1	1	1	so mi poved ali	2	-2	2	-2	1		osebn	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2
12	4	1	brez profiln e slike	3	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	
13	4	1	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	
14	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	1	Slik	2	-2	1	-2	2	-2	2	-2	1	
15	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	1	kr neki	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	
16	4	1	videza	3	2	2	-2	-2	1	4	-2	1	besede	1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
			videza, obnaš anja	2	3	1	1	družin	1	3	-2	1	-1	zasebn	2	-2	1	-2	1	NI VAŽN	3	-2	2	
17	4	1	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	
18	2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	
19	3	1	Videz	2	1	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	
			Ker sm zavrna la tipa	1	3	2	-2	-2	2	-2	2	-2	1	Lazi	1	-2	1	-2	1	Zarad dirk	2	-2	1	2
20	4	1	Zmerja nje v sali	1	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	S koment arji	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	
21	4	1													-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	
														da sn mela neki z enim fanto m	1	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	
22	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	1		1	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	
23	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	

24	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3						
25	3	1	3	1	1	1	3	1	1	1	prijate lj	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	-2	2		
26	4	1	4	2	1	1	4	2	1	1	nihče	2	-2	1	video	1	-2	1	-2	1	ne spomn im se	2	-2	1	1	2	2	1	-2	2		
27	2	1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3		-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
28	1	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2		2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1
29	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2		2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1
30	3	1	Bivšeg a fanta	3	2	2	2	2	2	2		2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2
31	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	1	1		1	-2	2	-2	1	1	2	-2	2	Da sm kurva..	3	-2	2	-2	2	2	-2	5	-2	2	
32	1	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2		2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	zagali, so se da sem jaz poved ala kaj zeljo ucenci naredi ti ucitelj em	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2
33	3	1	šole	5	3	2	2	2	-2	-2		2	-2	1	Pisali so mi kurba in mi dajali slike, kjer sem s polizan o faco	1	-2	1	-2	4	Parar elci	4	-2	2	-2	2	-2	1	-2	2	-2	2
34	2	1	videza	3	2	1	1	1	4	4	nihce	1	-2	1	izivi	2	-2	1	-2	2		2	-2	1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	
35	2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2		2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2		2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2
36	4	1	postav e	3	1	2	2	2	-2	-2		2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	Za spolni odnos	3	-2	1	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1

37	4	1		Izgleda ...	5	3	2	-2	-2	2	-2	-2	1	Psovka mi.	1	Vec različni h	1	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2		
38	4	2		-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2		
39	3	2		-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2		
40	2	2		-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2		
41	-3	-3		-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3		
42	4	1		-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3		
43	1	2		-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2		
44	2	2		-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2		
45	4	2		-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2		
46	2	2		-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2		
47	2	2		-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2		
48	3	1		Ijubos umje	4	2	1	2	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2		
49	4	2		-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2		
50	3	2		-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2		
51	3	1		/	2	1	1	2	2	2	-2	-2	1	...	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2		
52	2	1		zaradi videza	5	3	2	-2	-2	1	5	prijatelj očeta	1	z različnimi slikami in objava mi, komentari	1	da sem kaj takega rekla, naredil a	2	-2	1	3	-2	1	-2	2	-2	2	-2	1	

66	2	2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	1	-2	2	2
67	2	2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	1	-2	2	2
68	4	1	grda	4	2	1	1	Bff	2	-2	2	-2	1	3	-2	2	1
69	3	1	Prcanj e	3	3	2	-2	-2	2	-2	2	-2	1	3	-2	2	2
70	3	2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-2	1	1
71	3	2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-2	1	2
72	2	1	Se ne spomnem	2	1	1	1	Sam	1	2	2	-2	2	-2	-2	2	2
73	4	2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	1	-2	-2	1	1
74	4	2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-2	2	2
75	2	1	Videza	5	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-2	1	1

76	3	1	Zaradi izgle da	3	3	2	-2	1	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	6	Nob enga	1
77	2	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	-2	1
78	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	-2	1
			Osebn e																				
79	4	1	stvari	1	3	2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2
80	2	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
81	4	1	Športa	3	3	2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-3	-3	-3
82	3	1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
83	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	-2	1
84	2	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	5	-2	2
85	3	1	Izgleda	3	2	1	1	1	2	-2	1	-2	1	-2	1	-2	1	-2	1	-2	-3	-3	-3
86	2	1	ni važn	1	1	1	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	-2	2
87	3	1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
89	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1
90	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	-2	2
91	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	1	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1
			Ker smo se skrega li																				
92	2	1		1	2	2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	-2	2
			Debel ost	2	3	2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	-2	2
94	2	2	-2	-2	-2	-2	-2	1	1	-2	1	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	-1
95	2	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	6	Safe. si	2

105	4	1	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	-2	1	-2	2	-2	6	na najb olse prija telje	2
106	1	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	-2	2	-2	2	-2	5		2
107	4	1	idk	3	3	2	1	5	1	2	-2	1	1	2	2	-2	2	-2	2		1
108	1	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1	-2	2	-2	2	-2	1		1
109	4	1	Zaradi nezan ega razlog a	4	3	1	2	-2	2	1	1	2	1	-2	1	-2	2	-2	2	Za sex stvari ki je nisem naredi la	2
110	4	1	-1	2	3	2	2	-2	2	-2	2	-2	1	-2	1	-2	2	-2	6		2
111	4	2	-2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	2	-2	1		1
112	4	1	Veliko stvari	3	3	1	2	-2	2	-2	2	-2	1	-1	2	-2	2	-2	6	stvari resim sam	2

113	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	1	-2	-2	2
114	2	1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
115	2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2
116	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2
117	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2
118	4	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3
119	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2
120	2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2
121	1	1	Askus	3	1	2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2
122	2	1	Zaradi skupine na facebooku.	3	2	1	2	Sestra.	-2	-2	1	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	3	-2	-2	2
123	3	2	Zaradi slabega petja	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	2	-2	-2	1	-2	-2	2
124	4	1	Kreganje	1	1	2	-2	-2	-2	-2	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3

156	1	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3	-3		
157	2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	
			zaradi neke objave																											
158	4	1	3	3	2	-2	-2	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2
159	2	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2
160	4	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2
161	3	1	nwm	1	3	2	-2	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2
162	1	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2	-2	-2	2	-2	1	Da sen	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2
163	1	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2
164	3	1	vem	2	2	-2	-2	2	2	-2	-2	2	-2	1	prevec jih je	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2
165	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2
			da sem kurba, prasic a itd...	4	3	1	2	2	2	-2	-2	2	-2	1	neki glede fantov itd...	4	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2
166	2	1	2	-2	-2	-2	-2	2	2	-2	-2	2	-2	1	ne spom nem se	4	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2	
167	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2	-2	-2	2	-2	2	sorodni	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2
168	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	1	5	2	-2	2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2
169	3	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2
			Ne vem resila proble m																											
170	4	1	1	1	1	1	1	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2
171	4	1	Mene	3	1	2	-2	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2
172	1	2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2	-2	-2	2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	-2	-2	-2	-2	-2	-2	2	2

173	4	2																										
174	2	1																										
			zaradi preko merne teže		1	2	2	-2	-2	2	-2	-2	-2	2														
175	3	1																										
			Zaradi izgleda		3	2	2	-2	-2	2	-2	-2	-2	2														
176	3	2																										
178	3	2																										
179	3	2																										
180	3	2																										
			Ker sem rekla, da nekej ne mara																									
181	4	1																										
			sem rekla, da nekej ne mara		3	1	2	-2	-2	2	-2	-2	-2	2														
182	1	2																										
183	-3	-3																										
184	3	2																										
185	1	1	/																									
186	4	1																										
			da sem kurba		2	3	1	2	bivši	1	5	partner in starši	1	prasic, kurba, lažnikva	1	denar	3	slike	1	-2	1	-2	2	2	-2	2	-2	2
187	3	1																										
			Zaradi osebn		1	1	1	2	Fant	2	-1	-1	2	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	-1	2	-1	2	-2	2	

9. POVZETEK

Internet in komunikacija na družbenih medijih sta postala nekaj vsakdanjega, včasih celo pomemben del socialnega življenja posameznika. Splet pa ne prinese samo pozitivnih učinkov, ampak vsebuje tudi nevarnosti, možnosti nasilja, predvsem za mladostnike, ki so v času odraščanja in iskanju samega sebe. Glavni namen diplomske naloge je raziskati, ali je na družbenih medijih prisotno medvrstniško nasilje.

V teoretičnem delu sem se osredotočila na štiri področja, ki so pomembna za razumevanje problematike. V prvem delu sem se posvetila področju mladosti in poskusila združiti različne definicije ter predstavila, s kakšnimi problemi se srečujejo mladi. Na sam pojav nasilja ima vpliv tudi razvoj agresije v času socializacije. Naslednje poglavje je namenjeno nasilju, različnim vrstam, ki jih opisujejo različni avtorji. Posebna vrsta nasilja, ki obremenjuje mlade, pa je medvrstniško nasilje, ki ima svoje posebnosti.

V tretjem delu sem opredelila fenomen interneta, kakšna je definicija interneta, njegove pozitivne kot tudi negativne vidike. Ker veliko komunikacije med mladimi poteka na spletu, predvsem na spletnih socialnih omrežjih, sem se posvetila različnim prednostim kot tudi nevarnostim.

Zadnji del teoretičnega uvoda pa je namenjen socialnemu delu z mladimi. Predstavila sem koncept delovnega odnosa in izvorni delovni projekt pomoči, ki je v veliko pomoč pri delu z mladostniki.

Opravila sem kvantitativno raziskavo, uporabila sem spletno anketo, s katero sem pridobila številčne rezultate. Z raziskavo sem želela opredeliti pojav medvrstniškega nasilja na različnih družbenih medijih.

Rezultati, ki sem jih pridobila, so pokazali, da so mladostniki zelo aktivni na različnih družbenih medijih. Ugotovila sem, da se nasilje na spletu dogaja, ni nekaj vsakdanjega in ne doživi ga vsak mladostnik, vendar obstaja.